

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.  
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.  
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.  
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

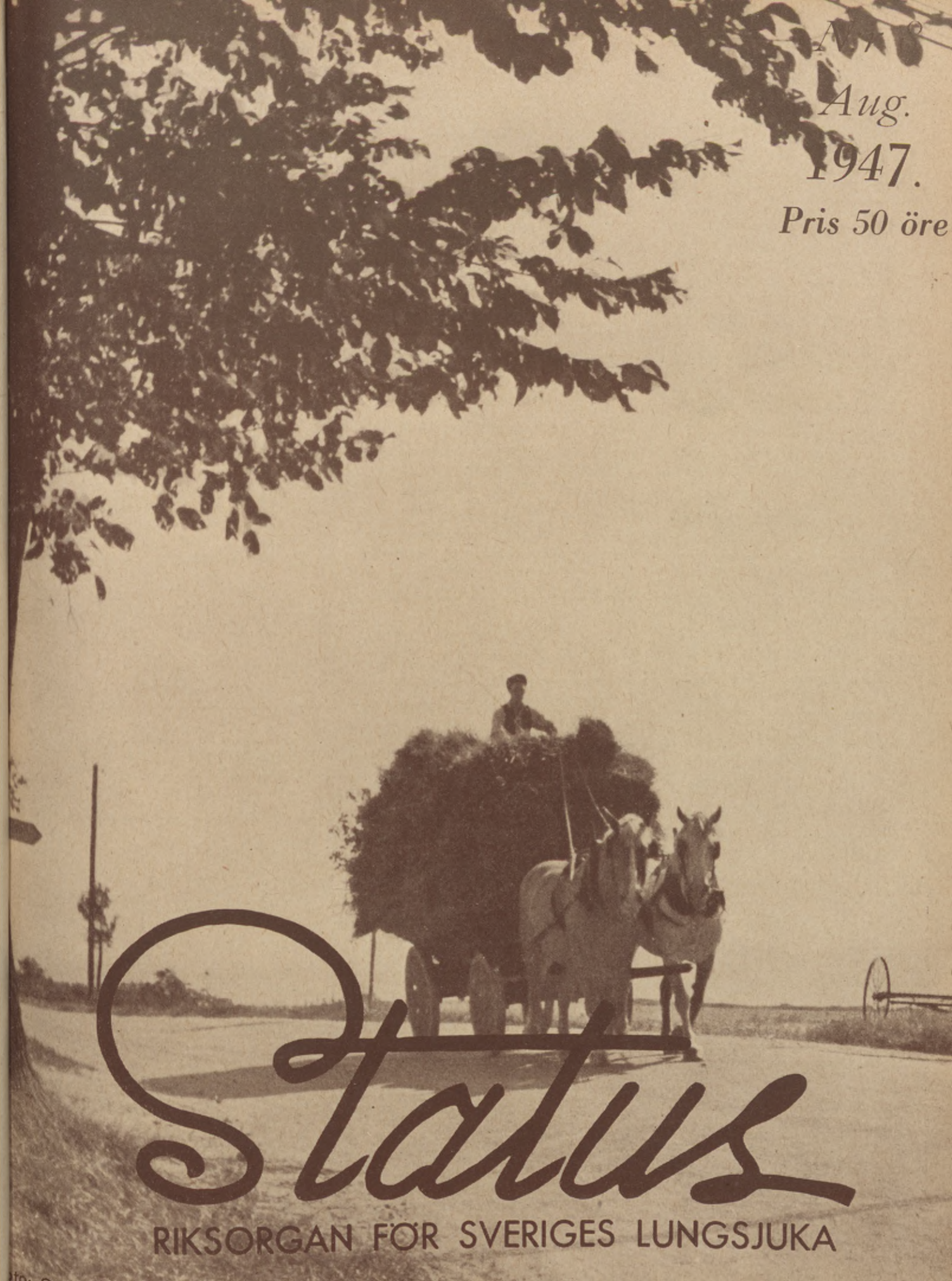


№ 7 9

Aug.

1947.

Pris 50 öre



# Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

**STOCKHOLM**  
ned omgivningar

Medlemskap i statsunderstödd  
**SJUKKASSA**

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan undvara. Skydda Eder själv och Edra barn genom inträde i ortens erkända sjukkassa

**ÖSTRA SVERIGES**  
**ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA**  
Sveavägen 61 — Stockholm  
Tel. 23 09 85

**Svenskt Papper**  
**Aktiebolag**

Sveavägen 98, Stockholm

Alla slag av papper för tryckerier.

Specialitet

Tryckpapper för böcker och tidskrifter - Broschyromslag

**JUTELUMP**

Säckar och juteväv köpes. Fördämningsmattor, cisterner, sand- och torkgaltar säljas. Koksgrutor, Järnbalkar och Plåt.

**A. JÖNSSON & C:o**

Timmermansgat. 47 - Stockholm  
Tel. 43 03 59, 43 63 83

**GRUS och SINGEL**

Sven Karlsson,

Lindalen, Trollbäcken.

Telefoner:

Grustagen: Älta 266, 466  
Bostaden: Älta 366

**BODEN**

**BERGERS**

Urmakeri-, Guldsmeds- & Optiska affär  
Telegrafhuset BODEN

REKOMMENDERAS  
Alltid väl sorterad — Tel. 2178

**ALLTFOTOGRAFISKT**

i bästa utförande från

**HANSSONS EFTR.**, Drottninggatan 27,  
BODEN Tel. 27 78

Zeiss-Ikon-kameror och Film

**BODEN**

**E. A. HEDMANS**  
**BAGERI, KONDITORI och KAFÉ**  
Kungsgatan — BODEN — Telefon 280  
Rekommenderas  
Dagligen färskt bröd o. gott bryggt kaffe

**NYSTEDTS**

**KONDITORI & BAGERI**  
Kungsgatan 38 — BODEN  
REKOMMENDERAS  
Tel. 26 05, 13 65 - Bost. 26 05

**Kommanditbolaget BETONG**

**SANDER & C:o, Hednoret**

Telefon Boden 650 16

**KRÄNGLAR EDER RADIO?**

VÄND EDER DÅ TILL OSS!

Alla ledande märken alltid på lager. Fullständig radioservice. — Gamla apparater tagas i utbyte.

**Gösta Johanssons Radioaffär**  
Drottninggat. 8 Boden Tel. 24 89

**BORÅS och SÖDRA**  
**ÄLVSBOGSLÄN**

**ELEKTRISKA INSTALLATIONS-**  
**AFFÄREN I BORÅS AB**

Stora Brogat. 4 — Tel.: 100 58, 200 58  
Utför allt, säljer allt elektriskt! Specialaffär i armatur. Starkströms- och svagströmsinstallationer. Kostnadsberäkningar. Reparationer. Motorlindningar.

**Aktiebolaget**  
**Ludvig Anderson**

**KASTHALLS MATTFABRIK**  
KINNA

**SYFABRIKEN VALKYRIAN**  
**SKJORTFABRIK**

Tel. 111 21  
BORÅS

**BORÅS OCH SÖDRA**  
**ÄLVSBOGSLÄN**

**AB NORRMALMS GJUTERI & MEK. VERKSTAD**  
Telefon 103 93  
— BORÅS —  
GJUTGODS och REPARATIONSARBETEN för TEXTILINDUSTRIEN

**Gusums Blixtlås**

**FABRIKSNERDLAG**  
**D. G. Rudholm & C:o**

Tel. 119 07 & 144 07 Borås

**NORRBY HANDELSTRÄDGÅRD**

Tel. 116 30 Borås Tel. 116 30

Har de vackraste blommorna

**Allt elektriskt**

hos

**AB LINDSTRÖM & SJÖBERG**  
Borås  
Tel. 103 22, 100 14

**SPANGBERGS BRÖD**

GOTT BRÖD

Tel. 108 42

**Hjelms Bil AB.**

**Borås**

**Fabriksnederlag**

DEN SVENSKA HANDLAREKÄRENS

FÖRNÄMSTA INKÖPSKÄLLA

**BIL-SERVICE AB**

**BORÅS**

Allt i bilbranschen.

Vid elektriska installationer  
ring 122 47, 132 47.

**ELEKTROFIRMAN MAGNET**

Kontor: LILLA BROGATAN 38  
Affär: LILLA BROGATAN 30

Skydda de friska  
genom att effektivt  
hjälpa de sjuka!

# Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

AUG. 1947

Utkommer en  
gång i månaden  
10:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:  
A. E. GILLBERG

Kocksgatan 15, Stockholm  
Tel. 41 39 99 o. 44 40 40 (Växel) Postgiro 95 00 11

Ägare:  
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

## Årskongress med utsikter

Årets förbunds-kongress, som behandlas särskilt i text och bilder å annan plats i detta nummer, gav åter ett otvetydigt bevis på allvaret och intensiteten i de lungsjukas organisationssträvanden. Under tre arbetsfyllda julidagar dryftades problem, som säkerligen ha utslagsgivande betydelse för De Lungsjukas Riksförbunds framtida arbete och målsättning.

Förbundet hade denna gång förmånen att, förutom egna talare som behandlade olika avsnitt av förbundets verksamhet, hälsa två sådana banbrytare och målsmän inom tuberkulosvården som professor Anders Kristenson och riksdagsman Ernst Hage välkomna som föredragshållare. Dessa båda män kan måhända vid ett ytligt betraktande förefalla ha mycket vitt skilda problem att syssla med, men ha dock en gemensam, betydelsefull arbetsuppgift: kampen mot folkfienden tuberkulosen.

Professor Kristenson gav i ett utomordentligt lättfattligt och givande föredrag en exposé över tuberkulosforskningens arbete från de primitivaste metoder och rön fram till en så modern behandlingsform som kemo-terapi. Föredraget gav en klar bild av ett mödosamt arbete, fyllt av segrar och nederlag — ett levande vittnesbörd om att kunskapsdriften hos människan, rätt inriktad i det sant mänskliga tjänandets intresse, kan nå mycket långt och åstadkomma oanade resultat till mänsklighetens fromma. Detta kan vara något att lägga på minnet för oss i atomålderns skugga med löften om nya krafter, som kunna underlätta våra mänskliga strävanden men också rasera vår kultur och dess värden, om inte de krafter vetenskapen lyckats frigöra användes i uppbyggandets tjänst.

Som ett mycket gott och belysande komplement till det första, vetenskapliga, framträdandet, kom riksdagsman Hages framställning om praktiska resultat av tuberkuloseftervården i Norrbotten. Här fingo vi — mot

bakgrunden av det tidigare föredraget om vetenskapens och tuberkulosforskningens arbete på sitt fält — klara bevis på att det är kontinuiteten i tuberkulosvården som är det viktigaste. Man måste också se till att en i så många avseenden nedbrytande sjukdom som lungtuberkulos efter patientens tillfrisknande följes av en god eftervård och ur hälsosynpunkt lämplig arbetsanställning. Landstinget i Norrbotten har nått goda resultat genom att sörja för sanatoriepatienternas utbildning och omskolning. För Norrbottens vidkommande står det utan tvekan klart, att man måste hjälpa konvalescenterna in i arbetslivet igen efter sjukdomstiden. Det var utan överdrift en upplevelse att höra riksdagsman Hages sunda och moderna syn på dessa frågor.

De två refererade talarnas framställningar kan tjäna som utgångspunkt för ett bedömande av hur stora problem som ligger i förbundets intressesfär. Det rör sig här om ett samhällsvetenskapligt- och socialpolitiskt fält med de vidaste perspektiv.

Förbundets arbetsuppgifter ligger helt i linje med den sociala utvecklingen i stort. Samhället, liksom förbundet, är inte något färdigt, grunden är lagd, men utvecklingen förändrar arbetets karaktär. För den enskilde medlemmen, mannen och kvinnan i ledet, vilka måste ha de rent elementära behoven fyllda efter en långvarig, fysiskt, psykiskt och ekonomiskt pressande sjukdom måste förbundet och dess sätt att arbeta och komma tillrätta med medlemmarnas livsviktiga frågor uppfattas på ett alldeles särskilt sätt. Sveriges lungsjuka lever fortfarande i ett samhälle, där det finns gott om spärrar. Svåra och ofta obevekliga hinder för utbildning, försörjning och människovärdig livsföring markerar de lungsjukas väg från sanatorierna. De åtgärder, som hittills vidtagits, äro i stort sett endast försök utan egentligt system. Dessa förhållanden avspeglades också

*De Lungsjukas Riksförbunds kongress beslutade att till socialministern rikta följande hänvändelse.*

## Till Socialministern

De lungsjukas Riksförbund, samlat till kongress i Stockholm, vill med önskan om fortsatt framgångsrikt reformarbete tillstålla Eder, Herr Statsråd, följande uttalanden:

*att kongressen ger sitt fulla gillande och stöd åt den motion, som väckts av riksdagsman Sigfrid Jonsson i anslutning till proposition om arbetsmarknadsstyrelse och att 24 dispensärkuratorer med speciell uppgift att handhåva arbetsvårdsärenden för lungtuberkulösa, snarast möjligt måtte tillsättas i varje län,*

*att det förslag till bostadsåtgärder för lungtuberkulösa, som framlagts av Bostadssociala utredningen, snarast möjligt måtte utformas och att därvid också enskilda personer med tuberkulös sjukdom måtte få sin bostadsfråga ordnad med hänsyn till sjukdomens medicinska och sociala särställning.*

*Kongressen vill slutligen också hemställa, att som ett viktigt led i arbetet för de lungsjukas fysiska och psykiska hälsa, arbetsterapeuter med uppgift att leda och organisera sysselsättningen vid landets sanatorier utbildas och tillsättas.*

i debatterna, där i vissa detaljfrågor skilda uppfattningar bröto sig skarpt mot varandra. En ytlig iakttagare skulle möjligen kunna tyda detta som splittring. För den som känner organisationen inifrån, analyserat dess innersta väsen och är väl förtrogen med de svårigheter vi ha att kämpa med, blir tolkningen en annan. Livsytringar av angiven karaktär ger snarare en uppfattning om rik livskraft och stora utvecklingsmöjligheter. De partiellt arbetsföras föreningsrörelse är en rörelse som först på den senaste tiden blivit en faktor att räkna med. Detta har sin främsta orsak i att de partiellt arbetsföras ställning i samhället nu befinner sig

i brännpunkten för det allmänna intresset. De lungsjukas särställning måste kraftigt markeras i detta sammanhang. Ökad folkupplysning — grunden för våra sociala rättigheter, var en av kongressens huvudparoller. En sådan folkupplysning har i stort sett hittills också bedrivits i förbundets regi, men det gäller att finna nya signaler och initiativ för detta arbete. Det samarbete vi inlett med den statliga kommittén för socialupplysning, vilket bl. a. syftar till framställning av upplysningsfilmer, vari de lungsjukas problem även skulle behandlas, är ett viktigt led i folkupplysningsarbetet. Att söka skapa en högre och sundare atmosfär omkring sjukdomen lungtuberkulos är av grundläggande betydelse för att vi skola få ett grepp på hela frågan och kunna skingra alla de okunnighetens och missförståndens dimmor på vårt arbetsfält, vilka skymma utsikten för ett verkligt förtroendefullt samarbete mellan friska och sjuka människor.

Årets verksamhetsberättelse, liksom debattinläggen i de olika frågorna, gav klara besked om att de lungsjuka själva varken nu eller i framtiden ämna stå som passiva åskådare och vänta på andras arbete. Studieverksamheten visar, att de blygsamma möjligheter till yrkesutbildande kurser och deltagande i det kulturella livet också utnyttjas i stor utsträckning av de lungsjuka. Att söka bryta isoleringen och ge de lungsjuka fullgoda möjligheter att utnyttja skolor och skapa framkomliga vägar för bildning och utbildning, måste framstå som ett oeftergivligt krav från de lungsjuka själva på samma gång som detta är ett intresse för hela samhället och folkhälsan.

Den samlade viljan hos vår riksomspännande verksamhet tog sig också uttryck i en hälsning till socialministern, med önskan om fortsatt framgångsrikt reformarbete och förslag till åtgärder på tuberkulosvårdens område, vilka snarast möjligt måtte bli verklighet. Bakom denna hemställan — som återgives å annan plats i detta nummer — ligger en ärlig vilja hos de lungsjuka själva att taga sin andel av ansvaret för att åtgärderna skola bli fruktbarande. Vårt riksförbund vill liksom hittills även i framtiden förvalta det ansvar och förtroende, som visats vår verksamhet. Den hälsning som vid kongressens öppnande framfördes från den svenska riksdagen med ett tack för vårt arbete är kanske det bästa beviset på att De Lungsjukas Riksförbund intager en central plats bland de institutioner, som syssla med de vitt omspännande frågor de partiellt arbetsföra komma i beröring med. De impulser och idéer, som 1947 års förbundskongress gett oss, skola vi efter bästa förmåga söka taga vara på — till fromma för landets lungsjuka och i samhällets och folkhälsans intresse.

*Sixten Hammarberg.*

## VID ERIK FRITHIOFS GRAV

I samband med årets förbundsmöte anordnades på morgonen, fredagen den 4 juli 1947, ett minnestund vid framlidne förbundsordföranden Erik Frithiofs grav på Skogskyrkogården i Enskede. Ledamoten av förbundsstyrelsen Hilding A. Ståhl höll därvid följande minnestal.

För snart ett år sen dog den man vid vars grav vi i detta ögonblick är samlade. Vi vet alla vem han var: Erik Frithiof!

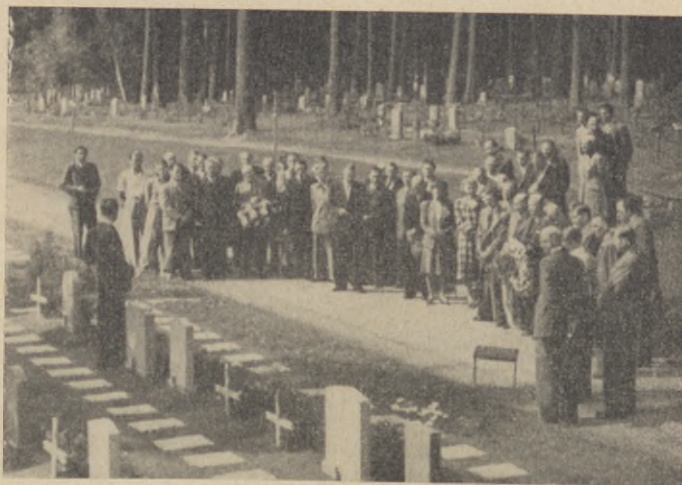
Den saknad och det vemod vi upplever, när vi i våra minnen återkallar bilden av hans gestalt och personlighet, är förvisso inte de enda inslagen i hågkomster-nas väv. Vi kan inte minnas Erik Frithiof, inte nämna hans namn, utan att också känna tacksamhet och stolthet.

Vi känner tacksamhet mot honom — och vi kommer alltid att göra det — för vad han i liv och gärning gav för Sveriges lungsjuka, för att förverkliga det mål, som han en gång definierade i dessa raka och enkla ord: "Ingen ska behöva lida nöd på grund av att han drabbats av lungtuberkulos. Alla ska vi få möjlighet till god omskolning och yrkesutbildning, till goda ekonomiska och sociala förhållanden."

Med vår tacksamhet blandar sig också en känsla av stolthet över att det var en kamrat i våra egna led, som hade modet, kraften och uthålligheten att stiga fram och kämpa för vår sak så som Erik Frithiof kämpade. Han var inte ensam i denna sin kamp, inte den ende. Överallt i vårt land slöt kamrater till. Många av dessa är nu likt Erik Frithiof borta för alltid, en del har vi fortfarande lycka och glädjen att se ibland oss i full verksamhet för våra gemensamma mål. När vi hyllar Erik Frithiofs minne hyllar vi därför samtidigt



Danske förbundsordföranden Jens Christiansen, lade ned en krans och talade vid Erik Frithiofs grav.



Hilding A. Ståhl talar vid Erik Frithiofs grav.

alla dem, som en gång slog följe med honom och som marscherade samman med honom i striden för ett förverkligande av våra syften.

Erik Frithiof är död. Han föll på sin post och han stupade i blomman av sin ålder. Det är fåfängt spekulera över vad han ännu skulle kunnat uträtta om han hade fått leva. När en människa är död så är hon död.

Men det finns, kamrater, en gammal sägen om den förste maratonlöparen, han som sprang från slagfältet vid Maraton till huvudstaden med budskapet om segern. Det sägs att han dog medan han sprang. Det sägs att han var död det sista stycket av vägen han sprang, att han var död när han nådde stadsporten och att han var död i det ögonblick då han lämnade budet om segern. Måhända vill denna vackra myt säga oss att långt sen en människa är död handlar hon ännu som vore hon levande, att hon verkar genom vad hon uträttat under sin livstid. Måste inte just vi som samlats kring denna grav säga oss att det förhåller sig så. Samhället förändrar sig ständigt, inte minst dess sociala och ekonomiska förhållanden. För inte så länge sen streds i detta land en väldig strid för den allmänna rösträtten, något som vår tids svenskar betraktar som en självklar demokratisk rättighet. En dag ska det som Erik Frithiof kämpade för och ville säkra åt Sveriges lungsjuka inte bara vara ett stycke levande verklighet, utan betraktas som självklara och oförytterliga medborgerliga rättigheter.

Men det finns något i hans gärning, som tiden och utvecklingen aldrig ska hinna fatt, något som beständigt ska framstå med samma styrka, skönhet och glans.

(Forts. å sid. 29.)

# Stark inledning och starkt slut på Riksförbundets 9:de årsmöte

Riksdagsman S. Jonsson ny förbundsordförande

Jubileumsskrift förberedes. — Förbundsmöte alljämt årligen

— Vill man vara säker på att få ett strålande vackert semesterväder, då ska man titta i Status mars-nummer och se efter när De Lungsjukas Riksförbund ordnat sitt årsmöte och så ta den tiden, sade oss ett ombud för en landsortsförening under första årsmötesdagen. Att han hade rätt är ju ingen tvekan om. Den saken känner alla värme-pressade debattörer och föredragshållare noggsamt till. Själva ha vi varit med de senaste fyra åren, av vilka det ena varit hetare än det tredje, fastän 1945 med sin tropiska tredje julivecka ännu håller rekordet.

Preludierna till årets förbundsmöte, som programenligt hölls i HSB-salen på Fleminggatan i Stockholm, torsdag—lördag 3—5 juli, voro sig även

i övrigt tämligen lika. Halvtimmen före det fastställda 11-slaget samlades ombud från våra föreningar landet runt, från nordligaste Norrbotten till sydligaste Skåne, vidare gäster från de tre nordiska grannländerna och gäster från den lagstiftande församlingen på Helgeandsholmen i K. huvudstaden, samt därtill förbundsstyrelsens ledamöter och den av förbundets tre revisorer som lyckats skaffa sig ledighet. En revisor är ju det minsta man måste ha i sådana här viktiga sammanhang!

"Bekantningskvarten" blev naturligtvis dubbel, men gick i alla fall kvickt nog och så var det dags at ta sina, som vanligt med skyltar anvisade, platser i besittning. Den ljusa HSB-salen gjorde ett mycket propert intryck — flaggdrapering och för-



Ombud och gäster under öppningsceremonierna.

bundsdevis i fonden över podiet, nya och roliga K:son-teckningar på väggarna, visande bl. a. hur "hela folkets järnväg" måste moderniseras för att klara distributionen av den ständigt ökande Statusupplagan, samt vidare en extra talarstol nedanför podiet försedd med mikrofon, vilken betydde att nu för första gången Edifon-upptagning av alla anföranden skulle ske, till fromma först och främst för protokollet, men även — som man trodde — för debattörernas känsla av koncentrationens nödvändighet. Vi tro att mikrofonen även i detta sistnämnda fall gjorde sin nytta, ty fastän det talades mycket av många, klarades i alla fall årsmötet av utan nattplenum — men så tog man i stället till tre extra morgontimmar!

Förbundsmötets gäster voro som vanligt placerade vid det innersta långbordet. Där såg man alltså den fryntlige danske "formanden" Jens Christiansen, vilken nu gjorde sitt fjärde förbundsmöte, samt Emil Ashöj och Johannes Fraas, även de från vårt sydvästra grannland, vidare finske ordföranden Edvard Pesonen och ombudsmannen Aake Ranta (vilken inom parentes sagt också måste tolka allt av intresse för sin fullständigt svenskspråksokunnige kamrat) samt norrmannen Toralf Hernes, som nu för första gången med den äran representerade sitt förbund i Sverige.

Den lagstiftande församlingen var denna gång mer talrikt representerad än vid något tidigare tillfälle. Regeringspartiet företrädde av tre man, med Edvin Gustafsson i Bogla som officiell representant och dessutom hrr Sigfrid Jonsson i Järvsand och John Lundberg i Uppsala. Riksdagsman Alarik Haggård representerade högern och riksdagsman Gunnar Adolfsson i Malmö kommunisterna.

### "En brytningstid... en spännande och farlig tid..."

På minuten kl. 11 besteg talarstolen av en välkänd, kraftig, lugn och trygg gestalt — Vidar Östling från Luleå. Hans var uppdraget att öppna detta förbundsmöte, det nionde i förbundets historia. Sorlet i lokalen dog bort och alla lyssnade. Så här talade Östling.

— Ärade kongressdeltagare! Ärade gäster! Förbunds-kamrater! När vi samlas till årets kongress, befinner vi oss i en brytningstid, i en tid, när brytningar och motsättningar av stora mått gör sig gällande. Det är en spännande och farlig tid. Det är en tid när mycket sker. På många områden bryter sig nya idéer och nya tänkesätt fram, nya värderingar sker. De gamla idéerna och meningarna har fått vika för nya, som ännu inte är prövade, varför det ofta blir mycket svårt att bedöma och avväga inställningen till sakfrågorna. Om man säger, att detta kännetecknar det yttre läget i allmänhet, så kan man också säga, att det i hög grad gäller för det speciella område, som ligger inom ramen för denna kongress' arbete. Sociala reformer av större mått än någon gång tidigare har beslutats och kommer att beslutas och genomföras under den närmaste tiden. Nästan samtliga dessa reformer berör förbundsmedlemmarnas livsföring och ställning i samhället, varför det är av synnerlig vikt, att vi med intresse följer dessa frågor och i mån av förmåga bidrar till, att dessa



Vidar Östling förklarar förbundsmötet öppnat.

till slut blir till nytta för våra medlemmar och därmed även för samhället. Vårt förbund strävar ju till att på alla tänkbara sätt, med alla tänkbara åtgärder, föra de därhän att de lungsjuka så snart som möjligt skall komma till största mått av arbetsförmåga, och att denna arbetsförmåga skall kunna utnyttjas till samhällsnyttig produktion.

Man kan ju alltjämt säga, att dessa strävanden helt sammanfaller med samhällets intressen och det pågående arbetet med sikt på just dessa riktlinjer. Men samtidigt som vi upplever denna hausse på den sociala lagstiftningens område, där vi är piskade till ställningstaganden, yttranden och beslut nästan dagligen, står vi inför uppgiften att lösa viktiga organisationsfrågor inom förbundet.

Vår förbundsordförande Erik Frithiof har avlidit. Vi måste ersätta honom. Förbundets verksamhet sväller ut, och vi måste även finna lösning på därmed sammanhängande frågor. Allt detta sammanlagt gör, att de beslut som fattas vid denna kongress, kommer att på ett särskilt sätt sätta sin prägel på de kommande årens arbete, och jag uttalar den förhoppningen, att vi skola i likhet med tidigare kongresser kunna bena upp problemen och lösa dem i gott samarbete och kamratlighet.

Vi ha i dag glädjen att se en del gäster ibland oss. Jag ber att få hälsa dessa hjärtligt välkomna till denna konferens. Jag hälsar då först kamraterna från Dan-





Professor Anders Kristenson i talarstolen.

mark, Finland och Norge, från dessa länders broderorganisationer, välkomna. Jag hoppas att Ni ska trivas här som Ni ha trivts förr. Ni ha nästan samtliga tidigare närvarit vid våra kongresser, men jag uttalar likväl den förhoppningen, att Ni ska få nytta i Ert arbete, någon nytta i varje fall, av vad som förekommer på denna kongress. Jag hälsar Eder hjärtligt välkomna.

Jag hälsar representanterna för de politiska partierna välkomna och uttalar ett tack för vad de utfört till bätnad för oss i rikets beslutande församling. Vi uttalar vår glädje över att Ni hedrar vår kongress med Er närvaro, och att Ni vill taga del av våra synpunkter.

Och sist men icke minst får jag hälsa ombuden från lokalorganisationerna välkomna. Ni är här för att uttala er över det arbete som utförts sedan föregående år och för att planlägga arbetet för den kommande kongressperioden. Jag vet, att Ni alla, kamrater, är besjälade av den vilja att gagna saken, som är en förutsättning för goda resultat, och jag tror också, jag vet, att kongressarbetet skall bli framgångsrikt. Må alla vara hjärtligt välkomna.

Under den gångna kongressperioden har ett flertal av förbundets medlemmar avgått med döden. Den som då först kommer i våra tankar är helt naturligt vår förbundsordförande, Erik Frithiof. Han föll offer för den sjukdom, vars sociala följdverkningar han offrade en stor del av sitt liv för att bekämpa. Det är ingen

överdrift att säga, att han, som den store stridsman han var, föll på sin post. Alla känner hans insatser i förbundsarbetet. Vi vet, vilka strider vi i början fick utkämpa. Vi vet, vad han utförde. Och vi, som i egenkap av styrelseledamöter kommit honom nära, vet att han aldrig sparade sig. Vi vet att han arbetade och följde arbetet ända till det sista. Han gav aldrig upp. Må vi följa hans exempel.

Även förbundsstyrelseledamoten Fritz Emelson har lämnat oss under året. Han var också en av dessa helgjutna och trogna kämpar, som vi minnas med tacksamhet och glädje, och som vi kunna sätta som förebilder för oss. Vi hedra dessa och de andra kamraterna, som lämnat oss, bäst genom att fortsätta arbetet, för ett värdigare förhållande för dem, som drabbats av olyckan att bli lungsjuka. Vi ägna våra bortgångna en minuts tystnad.

Vi har också ett par kamrater, annars kända ansikten här, som på grund av sjukdom inte kunna närvara. Det är Sven Lindberg, förbundets vice ordförande samt Gerhard Carlsson. Förbundsstyrelsen föreslår, och hoppas förbundsmötet är med på, att vi sänder dessa en telegrafisk hälsning. Och härmed ber jag få förklara 1947 års förbundsmöte öppnat.

\*

Sedan valen av mötesfunktionärer klarats av — varvid Alf Hultén, Göteborg, valdes till förste samt Gösta Ritsén, Sundsvall och Lars-Olof Nilsson, Varberg, till alternerande andre ordförande och vidare A. E. Gillberg och fru Alva Bengtsson till sekreterare — överlämnades ordet till gästerna.

#### Dir. Jens Christiansen, Danmark.

Ärade ordförande och representanter! På "Boserup Mindes" vägnar vill jag tacka De Lungsjukas Riksförbund för att vi även i år fått inbjudan att deltaga i edert årsmöte. Det har fallit på mig att överbringa de hjärtligaste hälsningar från kamraterna i Danmark.



RIKSDAGMAN HAGE.



Kamratfesten på lördagskvällen hölls på sommarfagra Djurgården, där Blå Porten var tummelplats för diverse roligheter och infall.

Det är nu fjärde gången jag har äran att deltaga i edert årsmöte. Dessa möten har för varje gång för oss danskar varit mycket goda och mycket lärorika. Vi har rest hem med begeistring över vad vi sett och över de intryck vi fått. Men förutom detta goda och lärorika samarbete har vi också fått goda vänner för livet. En man som Erik Frithiof har det varit en stor upplevelse att vara i samarbete med och en ära att få till vän, och vi böjer oss i djup vördnad för hans verksamhet för Sveriges tuberkulösa och vi kondolera De Lungsjukas Riksförbund för dess stora förlust. Men vi hoppas, att det fortfarande finns män och kvinnor, som har förmåga att taga upp manteln. Vi tacka för eder inbjudan, och vi säger tack för att riksförbundet gjort oss den glädjen att sända representanter till vårt årsmöte nyligen i Köpenhamn. Hjärtligt tack!

#### Ombudsman Aake Ranta, Finland.

Herr ordförande, ärade styrelsemedlemmar och mötesdeltagare!

Det är en glädje för mig att åter få representera de lungsjukas förbund i Finland här vid Edert årsmöte och få framföra till Eder varma hälsningar från mina bröder i hemlandet. Särskilt gläder det mig att få framföra hälsningar från den första nordiska sociala konferensen, som nyligen avslutats i Helsingfors, och i vilken våra svenska vänner ledsamt nog icke voro i tillfälle att deltaga. Å konferensens och våra egna vägnar vill jag även hjärtligt tacka för det telegram, som De Lungsjukas Riksförbund sände oss. Förhandlingarna

voro mycket givande och av de beslut, som där fattades, vänta vi oss mycket i framtiden. Konferensdeltagarna voro alla överens om att det nordiska samarbetet måste intensifieras för att nå än bättre resultat och kunna giva i arv åt kommande generationer frukten därav. Mötet var även enigt om nödvändigheten av att bilda ett nordiskt samarbetsorgan, som för vår verksamhets fortsatta utveckling vore av största betydelse och beslöt att söka förbindelse med de övriga nordiska broderorganisationerna, Islands medräknad, samt att uppmana dem att utse sin befullmäktigade representant till det möte, som instundande höst kommer att hållas i Bergen i samband med det norska förbundets årsmöte, där om möjligt skall fattas beslut i denna fråga. Därvarande värdeorganisations uppgift blir att förbereda frågan. Vi hoppas att i Bergen komma till slutligt avgörande i denna fråga liksom vi även innerligt hoppas på att De Lungsjukas Riksförbund icke kommer att motsätta sig detta förslag. Jag ber att å mitt riksförbunds vägnar hjärtligt få tacka för inbjudan till detta årsmöte, vilket jag tillönskar den bästa framgång!

#### Ett tack från riksdagen.

Riksdagsman Edvin Gustafsson talade för de närvarande riksdagsmännen och yttrade följande:

— Å de inbjudna riksdagsmännens vägnar ber jag att till konferensen och förbundsstyrelsen få framföra vårt hjärtliga tack över att Ni ville se oss här som gäster. Jag ber att få framhålla, att Riksdagen med stor

# Spinnsidan...

SOM KÄSON SÅG DEN...



MAJ-BRITT  
ERIKSSON



tacksamhet ser på det arbete, som detta riksförbund utför. Vi äro fullt medvetna om att de uppgifter, som detta förbund söker att förverkliga äro betydelsefulla, och vi känner också till att det arbete, som Edert förbund utfört, har burit goda frukter. Det är ju också så, att reformarbetet icke endast kan bygga på åtgärder uppifrån, man bör icke vänta allt från regeringen och den lagstiftande församlingen, utan det är nödvändigt att reformerna lyftas upp av dem, som själva beröras utav dem och det är självklart, att de som själva vandrat och vandrar i lidandets och svårigheternas mörka dalar, ser problemen på ett helt annat sätt än vi, som genom försynens nåd aldrig har drabbats utav sjukdom. Det är därför nödvändigt, att reformarbetet görs aktuellt och levande genom det arbete, som Ni själva utför och jag har en djup känsla av att detta är ytterst värdefullt, och vill inte minst betyga min stora uppskattning av det studiearbete, som förbundet utför och har utfört. Jag ber att få uttrycka den förhoppningen, att denna konferens måtte bli lyckosam, att den må leda till goda resultat. Även om det är så att det sociala reformarbetet har gjort stora framsteg, vartill man kan tillägga att den medicinska vetenskapen har utvecklats oerhört under de senaste årtiondena, så är det ändå många problem som ännu äro olösta. För övrigt få vi väl räkna med att samhällsproblemen aldrig bli färdiga, utan att det alltjämt måste pågå arbete

för att hjälpa dem som är arbetande och betungande olyckliga i denna världen, och här har Ert förbund en stor uppgift att fylla. Jag ber att få framföra den svenska riksdagens tack i all enkelhet och uttala vår uppskattning av Edert arbete och önska Er lycka till för framtiden.

Såväl detta som de övriga hälsningstalen mottogs av kongressen med entusiastiska applåder.

Tjänstgörande ordföranden tackade gästerna för deras hälsningstal och framhöll att det för en kongress som vår, måste vara särskilt värdefullt med en så god upptakt till förhandlingarna.

## "Kemoterapi och antibiotica i tuberkulosbekämpandets tjänst".

Nästa punkt på dagsprogrammet var ett föredrag av professor Anders Kristenson, titulerat enligt ovanstående och utgörande både en historik över sjukdomen och kampen mot densamma. Ett mer tacksamt auditorium för sin charmanta föreläsning kunde heller inte professor Kristenson fått, den gällde ju problem som för var och en i församlingen var en levande verklighet och ingen ville gå miste om ett ord.

Föreläsaren framhöll bl. a. att de mycket omtalade och omskrivna nya kemiska medlen mot tbc hittills måste betraktas såsom visserligen mycket goda, men dock endast löften utan bevisad effektivitet i tuberkuluskampen, och att man icke hade någon som helst anledning att gå ifrån de beprövade metoderna, vilka kompletterade med moderna kirurgiska behandlingsformer ge de säkraste resultaten. Genom den hjälp skärmbildsundersökningarna ger är det också möjligt att tidigt ställa diagnosen och tidigt sätta in behandlingen, innan förstörelserna bli alltför omfattande och ärrbildningarna — som bli bestående — bli alltför stora.

Slutet av professor Kristensons föreläsning formade sig till följande förhoppning.

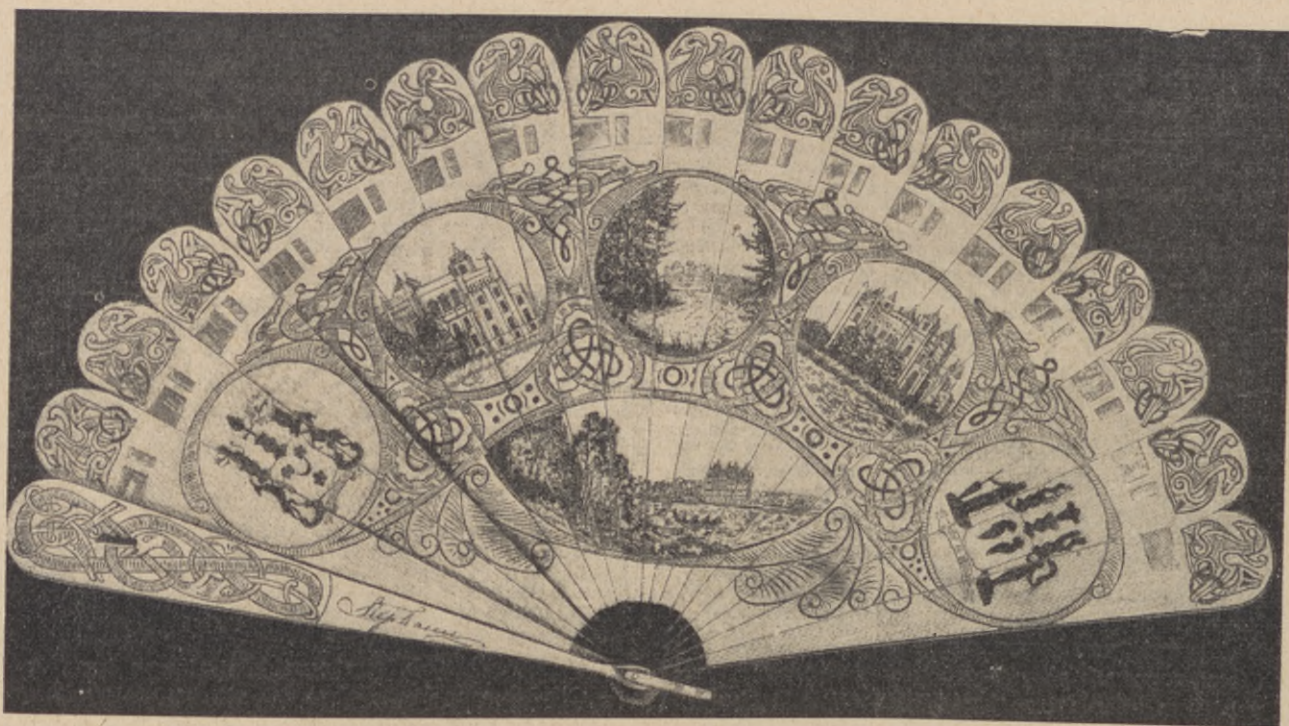
"— Den gamla sanatorieregimen måste säkerligen fortfarande bli bestående, dess komplement, kirurgiska åtgärder, måste alltjämt tillgripas gentemot de förstörelser, som skett uti lungorna. Nya vapen skapas ju ideligen och ska också användas vid nya attacker mot den härjande sjukdomen. Men jag tror man kan säga, att vi kan se förhoppningsfullt mot framtiden beträffande bekämpande av tuberkulos. Det kan säkerligen med denna grundläggande regim, dess komplement av kirurgisk natur, och som man kan skönja nu, dessa medel mot tuberkulosen av kemo-terapeutisk och antibiotisk natur som så småningom kommer fram — vi se deras första steg nu, hur de verka, hämmande, men vi ha inte nått fullträffen — finnes anledning att med gott hopp se framtiden an mot den dag, då vi se sjukdomen tuberkulos besegrad och kanske helt och hållet utrotad."

Till de begeistrate applåder varmed auditoriet hälsade professor Kristensons föredrag lade sedan den tjänstgörande ordföranden förbundets tack och förhoppning att vetenskapen måtte lyckas i sina strävanden, till nytta för mänskligheten och till död för tuberkulosen.

(Forts. å sid. 27.)

BJÖRN HODELL:

# Får Solfjädern en renässans



Solfjäder av stål, tunn som papper, utförd för grevinnan Stéphanie von Platens räkning i Eskilstuna.

Solfjädern, den lilla prydliga toiletsaken, som en gång under mera flirtiga tider utgjorde ett av de allra yppersta vapnen i de erövringslystna damernas händer, tycks av allt att döma få en renässans. En notis upplyser att solfjädern blivit en vogue bland damerna i amerikanska miljonärkretsar.

Det var i slutet på 1500-talet som det lilla behändiga damattributet först blev synligt i Europa, där det omedelbart anammades av de europeiska hovdamerna som ett elegant och framgångsrikt vapen i den flirtiga erövringstaktiken. När det franska hovlivet under de tre Ludvigarnas egid stod på höjden av glans och härlighet, inrättades det till och med *solfjädersakademier*, som utbildade de unga damerna i konsten att för sina galanta syften bruka solfjädern, innan ett förlösande samsam öppnade på vid gavel de förgyllda dörrarna till det lysande salongslivet.

Solfjädern blev en slags hemlig codex för kärledsspråkets små stumma och pikanta yttringar. Fällde den sköna långsamt ihop sin solfjäder, betydde det att den uppvaktande kavaljeren inte hade några som helst chanser att vinna hennes hjärta, berörde hennes fingrar ett visst antal "stavar", angav hon klockslaget för ett hemligt rendez-vous, medan en hastig hopfällning upplyste älskaren, att allt var upptäckt, och den äkta mannen på sin vakt.

Så nog var den till synes oskyldiga solfjädern en liten raffinerad sak i händerna på den i koketterists hela konst invigda världsdamen från barockens och rokokons tidevarv.

Solfjäderns historia hör ihop med Kinas. Är draken den nationella sinnesbilden för det kineniska folket, förblir i det enskilda livet solfjädern det mest utpräglade attributet för den äkta kinesen. Varje större stad och varje mera betydande landskap i mittens rike äger sin i tillverkning, färger och utsmyckning kännetecknande solfjäder. Den mest förekommande och populäraste är den veckade, sammansatt av sexton, trettio-två eller högst trettiosex stavar eller s. k. "ben". Den är framställd av papper eller siden. Antalet "ben" är inte tillkomna av en slump. Solfjäderns yta får då plats för just det antal rader, som bruket har fastställt för en väl ordnad poetisk inskrift. Slår man upp den, finner man utom de poetiska inskriptionerna massor av målade blommor, fåglar och djur. Inom de finare klasserna är solfjädern försedd med ett handtag av utsirad elfenben eller sandelträd med hängen av jade, bernstenar eller karneol. Den bevaras i ett mönstrat lackerat fordral, även detta med en poetisk inskrift. De lägre samhällslagren nöjer sig med den mera bestanta bambusolfjädern.

Många av läsarinorna erinrar sig nog ännu seklets modärna svarta solfjädrar, som med sådan förtjusning bars av våra mödrar vid teaterbesök och de omtyckta börsbalerna. Dessa var merendels exporterade från Kanton. Som himmelens snedögda son betraktar svart som symbol för "moralisk låghet", ansåg han dem följaktligen synnerligen väl lämpade för västerlandets barbarer. Men vi behöver inte gå över ån efter vatten, som det heter. Även här hos oss var fabrikation av solfjädrar i full

gång bl. a. i Eskilstuna, där en ingenjör Bernhard Beskow på 70- och 80-talen utförde sådana i förnicklat stål. Ett lysande prov på det svenska konsthantverket lämnar bilderna av den solfjäder, som ägdes av grevinnan Stéphanie von Platen, född Hamilton, å Stora Sandby. Den var smyckad med fint utförda prydnader i blad- och blomväg och med bilder av den storstättliga egendomen jämte drakslingor och andra fornnordiska motiv. Dess hela vikt var endast 85 gram.

Men för att återkomma till Kinas solfjäderskonstverk är den av isfågeln fjädrar och vingarna av skalbaggen komponerade, ansedd att inom de högre kretsarna vara det allra finaste av smak och elegans. Den är i övrigt hållen i vitt siden, spänt på båda sidor av en tunn ram, rund och åttkantig eller månghörnig, och avslutad med ett läckert utsirat skaft av sköldpadd. Ena sidan av solfjädern upptager ett täckt blomster- eller landskapsstycke, den andra en sinnrik vers, ägnad minnet av någon kär vän.

En mycket originell och användbar solfjäder är den, som på sin utbredda yta, visar en planritning av någon stor stad, såsom Kanton eller Peiping med tämligen läsliga namn på gator och offentliga byggnader. Ibland är hela provinser tecknade på solfjädern. Även viktiga nationella tilldragelser bekantgjordes förr över hela riket genom solfjädrar, som så spelade roll av en slags tidning.

Det finns också en mängd föremål som bär solfjädersn utseende men är avsedda för hela andra ändamål, så t. ex. den beryktade dolksolfjädern, som inom sin prydliga lackerade yta gömmer ett kort och skarpt knivblad. Den uppfanns av japanerna och dess införsel till Kina har alltid varit strängt förbjuden. Men företagsamma fabrikanter i Kanton och sjöstäderna lät tillverka dem där.

För de olika årstiderna komponerades solfjädrar i olika material och form, anpassade efter graden av behövlighet svalka. Sommartid var dessa utförda i en kort fjäder, vintertid i siden. I ett kinesiskt skaldestycke förekommer denna vers:

*I tionde månaden  
vände sig åter  
Stadens folk  
Till de varmare  
Solfjädrarne.*

Numera har "varma" och "kalla" solfjädrar försvunnit och man använder likartade och jämförelsevis små. Men att bli sedd för tidigt ute med solfjäder, är än i dag lika löjligt i Kina som om en herre hemma hos oss gav sig ut i april på gatan med halmhatt.

I Kinas dekorationskonst spelar solfjädersmotivet en betydande roll. Välvda fönster har ofta utsmyckningar i form av en utbredd solfjäder och lika ofta ser man motivet målat på väggar och murar, så att det verkar som en riktig solfjäder blivit fastnitad. Historien har bevarat namnet på en målare, Wang Ylian Chiin, som var så skicklig i denna konstgren att de förbigående — i likhet med fåglarna som hackade på Apekes' druvor — ofta sökte nedtaga dem för att närmare betrakta dem. Emedan de tycktes som verkliga. En annan kinesisk ryktbar konstnär, Wang Fei, målade på solfjädrar små landskap som i realiteten hade en utsträckning av "10 000 li" d. v. s. ett avstånd på över tre tusen engelska mil, och där man återfann allt minutiöst återgivet.

På kinesernas bildspråk heter solfjäder "Fenixstjört" eller "skrikans vinge", vilka namn säger dess ursprungliga typ, nämligen fåglarnas vingar och stjärtfjädrar. Dessa har sedan "förädlats" till den nu av fjädrar tillverkade solfjädern. Poetiskt kallas den "slå fjärilen", "hämta vinden" och "den mänlike" o. s. v.

Vad inskriptionerna beträffar anses den mest prisade och uppskattade av dem alla vara en ordramsa, bestående av endast åtta bokstäver, en i vardera hörnen av en åttkantig solfjäder, som en gång tillhört kejsar Chien Wén av dynastien Liang. Den påstås vara författad av kejsaren själv och är så tillvida märklig, att en kines som läser den, oavsett med vilken bokstav han begynner, får fram en fullt begriplig och rimmad versrad.

I känsla och poetisk kraft överträffar dock ingen inskription den strof, som för många århundraden sedan diktades av en kejsarlig konkubin, och som, då hon kände sig förbigången, i sin förödmjukelse och sorg, sände kejsaren en rund solfjäder på vars ena sida hon skrivit:

*O, silkesduk, som nyss från vävaren jag fått,  
Lik silverfrost i glans och vit som vintersnö!  
Av kärleks händer du till solskärm formas här  
Rund liksom månen rund på himlens blåa valv.  
Du följ honom städse, vart hans vandring går  
Och väcke till hans svalka ljuvlig hälsas fläkt...  
Men ack — ve mig! Jag räds att höstens kalla dag  
Som kuvar klara sommarsolens heta glöd  
skall se dig, arma solskärm, kallt på hyllan lagd  
Att glömmas, glömmas så som flydda dagar glömts.*

Kommer den lilla eleganta toilettsaken på modet, kanske världen ännu en gång får uppleva barockens och rokokons förtäckta men pikanta korrespondens per solfjäder. Och så är vi framme vid romantiken. Solfjädern hälsas välkommen!



Stålsolfjäders baksida.

# Där naturen lämnats åt sig själv

## Nationalparkerna i USA världsdelen stora sevärdhet

Långhåriga, läderklädda scouter och pälsjägare som strövalde västerut i Amerika på adertonhundralet berättade fantastiska historier om ett land högt uppe i Klippiga bergen där marken kokade under ens fötter, där strålar av skållhett vatten sprutade fram ur den darrande marken och där en hel dal liknade själva infernot, ångande av svavelrök. Dessa forskningsresande berättade om "förstenade fåglar" som som sjöng "förstenade sånger" på "förstenade träd" och om smaragder, diamanter och frukter som växte på träd och buskar. Eggade av dessa berättelser sände USA:s regering en expedition västerut år 1871 för att utforska området. Även om mycket av berättelserna förpassades till myternas värld fick medlemmarna av expeditionen likväl uppleva ett veritabelt underland.

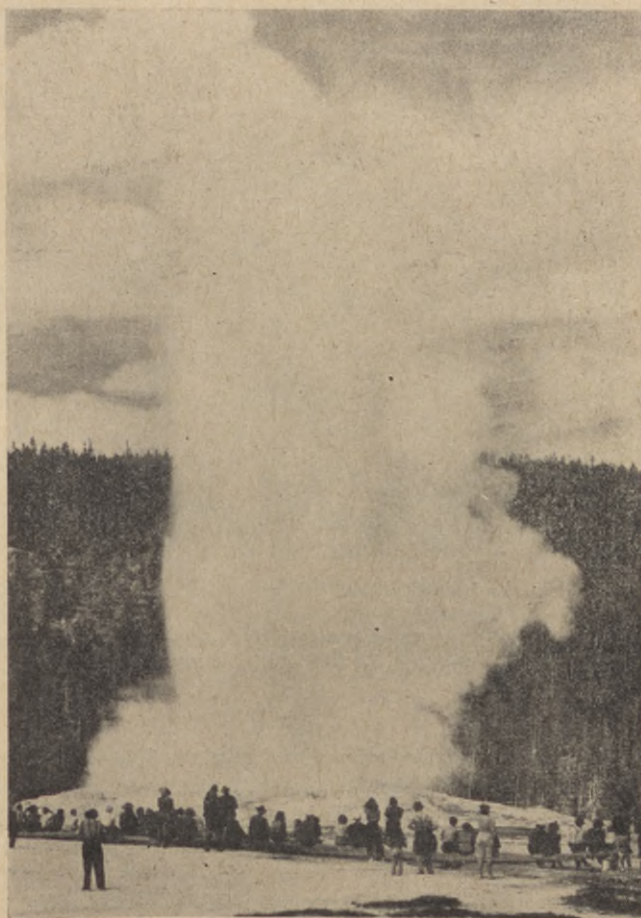
Expeditionen fann en förtrollande trakt där 3.000 heta källor och geysrar ångade och sprutade och gytjtiga vulkaner bubblade och kokade nära en issjö. Fanns inga förstenade fåglar och juveler så fanns i stället så mycket säkrare stora förstenade skogar. I Grand Canyon störtade sig ett vattenfall, nästan två gånger så högt som Niagara-fallen, utför en klippa ner i ett tusen meter djupt svalg kantat med gul sten.

Det fanns en flod som var het i botten, inte "emedan den rann så fort" som pälsjägarna trodde utan på grund av heta källor i flodbädden. Det fanns vidare ett berg av svart glas, ett berg av svavel och ett berg som brummade i ett. Och alla dessa underverk befann sig i hjärtat av en vidsträckt, orörd region av berg, sjöar, floder och skogar som vimlade av tusentals vilda djur och fåglar.

Den regeringsutsända expeditionens berättelser ledde till skapandet av den största, mest ryktbara och första nationalparken i USA vilken kallades Yellowstone Park efter den gula klippa som karakteriserade den. Den täcker nu 3472 kvadrattmil, ett område nästan så stort som Delaware- och Rhode Island-staterna tillsammans.

Närmare en halv miljon besökare samlas varje år i Yellowstone National Park för att med egna ögon få se de under som hänförde de tidigaste pionjärerna. Dessa besökare, som kommer från storstädernas myllrande massor, finner ro i dessa gamla klippiga berg och enformiga skogar. De fiskar i sjöar som hållas i stånd med statliga medel. De rider eller jagar och tar fotografier av de vilda djuren som fritt strövar omkring i parken. De simmar i iskalla sjöar eller i naturliga swimmingpools, uppvärmda av vattnet i närbelägna källor. Om vintern åker besökarna kälke eller skidor nerför de stora bergens snöiga sluttningar. Jägmästare lär dem traktens rika historia och geologi. De tälta på öppen mark eller i blockhus men tillbringa också natten i komfortabla hotell.

Förutom Yellowstone National Park finns det ytterligare tjugofem fridlysta områden i USA, det ena mycket olik det andra och vart och ett representerande en särskild landskaps- typ. Crater Lake Park i den västra kuststaten Oregon inne-



Den största och mest berömda av alla de 3000 heta källorna i Yellowstone National Park kallas "Old Faithful" och den sänder med jämna mellanrum upp moln av ånga till en höjd av cirka 50 meter. Så har det varit natt och dag, vinter och sommar sedan källan "upptäcktes" 1870. Bland de millioner människor som roat sig med att "ta tid" på eruptionerna har den fantastiska regelbundenheten blivit ett ordspråk. Precis 66 och en halv minut lång är intervallen mellan utbrotten och slagordet "Du kan ställa din klocka efter Old Faithful" är fullt berättigt. Det lär dock ha hänt en gång för många år sedan att ångmolnet lät vänta på sig i 82 minuter och i samma veva kom det en gång nära halvtimmen för tidigt. Men detta var bara undantaget som bekräftade regeln och sedan dess ha de 66 1/2 minuterna hållits obrottsligt.

håller en sjö med ovanligt blått vatten, i kratern på en utslöcknad vulkan. Bryce Canyon är en serie fantasifullt formade spiror av ljusröd eroderad klippsten. I California Yosemite National Park domineras bilden av the Yosemite Valley, omgiven av 990 meter höga klippor med vattenfall som störtar sig ned i plymer av vitt skum. Här finns också tre dungar med världens äldsta och största träd, sequoiaträdet vilket växte



Sådana här "leksaksträd" växer i Olympic National Park i staten Washington och ter sig sagolika i sin imposanta massa. Stammens diameter går upp till dryga 6 meter (!) och höjden till 100 meter. Säkert håller de att fästa upp hängmattan i!

där före Jesu tid. Sevärdheten framför andra i Mount Rainer National Park i Washington är den snötäckta, utslucknade vulkanen Mount Rainier, som uppnår en höjd av 4.200 meter och sträcker sig högt över de omgivande Cascade Mountains skogklädda kammar.

Glacier National Park i Montana, 3.988 kvadratkilometer, är ett område med tornhöga klippspetsar, glaciärer, hundratals sjöar och blomfyllda alpängar. Great Smoky Mountains, belägna på andra sidan Tennessee's och North Carolina's gränser, innehåller inte blott det högsta och vildaste skogsområdet i östra USA utan också det mest storslagna exemplet på hårdträig urskog. I skuggorna av dessa skogar växer stora, höga stånd av rhododendron med azaleor och lagerträd.

De vilda ljuren och fåglarna strövar fritt omkring i de olika områdena genom skogarna och över gräsängarna — deras födelseorter. I nästan alla parker kan man påträffa svarta björnar, den vänliga, fridfulla och minsta arten av djuret. Den väldiga gråbjörnen, fortfarande lika stor, vild och okynnig som han var på den siste Mohikanens dagar, lever i tre av dem. Hjordar av stora amerikanska bisonoxar som undkommit människan fortlever i två eller tre parker, medan i alla förekommer skygga berggetter såväl som antiloper med spetsiga horn, älgar, hjortar och många andra mindre djurarter.

Inte utan strid har dessa områden fridlysts och hållits intakta. I gamla tider, när massimmigrationen till den amerikanska kontinenten satte in, började landskapets primitiva skönhet att småningom försvinna över hela kontinenten. När folk blev allt-

## KRÄFTVISA

i nådens år 1947



(Mel.: När månen vandrar . . .")

Den blanka månen på fästet går,  
men mörkret snabbt sig fördjupar.  
De läckra skaldjuren lystet står  
och över kräftbetet glupar.  
I buren går de, men ej naturen  
den gåvan gav dem att sen gå ur 'en  
i nermörk natt.  
Åhåjaja.

\*

Och håvar läggs det med lömskt försåt,  
som ingen kräfta kan rund-gå.  
Där lockar betet, dom smakar på't,  
sitt öde ingen kan undgå.  
Man själv nog fastnar ibland i håvar,  
som inte ger en, fast fett de lovar,  
ett enda skvatt.  
Åhåjaja.

\*

Kulörta lyktor och rågat fat!  
En hona strax! Den var läcker!  
Du bättre kan det väl inte ha't  
— så länge kräftorna räcker.  
Men ska man köpa dem och betala,  
blir kräftkalasen nog minimala:  
man har ju skatt!  
Åhåjaja.

EINAR MARK.

mer instängda i städer och längtade efter att få tillbringa sin fritid på öppna platser växte idén om fridlysta områden i popularitet. Under kriget utgjordes besökarna huvudsakligen av krigsarbetare och medlemmar av USA:s armé vilka vände hem på permission. Men efter kriget har parkerna åter öppnats för allmänheten och USA:s innebyggare inser att de vackra naturområdena testamentats till dem av tidigare generationer och att de måste känna sitt ansvar att i sin tur efterlämna dessa landskap ofördärvade till nästa generation.

G. F. L.

BERNH. BENGTSON:

# Från fäder har det kommit...

## Reflektioner efter ett besök i Nordiska Museet

Jag begagnade en något ruggig vårsöndag till ett besök i Nordiska Museet. Där härskade stillhet och frid. Vi var väl sammanlagt ett 40-tal besökare, mest tillresande landsortsbor, som ströväde omkring och tittade på hädangångna generationernas ägodelar. Hur ofta faller det moderna stockholmaren in att besöka denna guldgruva för studier av svenska folkets liv i helg och söcken? För egen del måste jag bekänna att det är minst 10 år sedan jag var där senast. Det är kanske en lagom tidsintervall för att allting skall verka nytt och intressant. Men jag är övertygad om att tiotusentals stockholmare aldrig satt sin fot i denna väldiga historiska gravkammare med dess ypperligt ordnade samlingar från en svunnen tid. Visste dessa vad de gått miste om, så skulle de störta dit — och sedan komma igen åtminstone en gång vart tionde år.

För en infödd stadsbo borde det ha sitt särskilda intresse att studera allmogevandringarna och se med vilka primitiva grejor fattigt folk på landsbygden drog sig fram förr i världen. För den som — i likhet med undertecknad — är född och uppväxt i en ryggåsstuga i södra Hallands skogsbygd betyder åskådandet av dessa gamla föremål i många fall endast ett kärt återseende. Jag tittar förtjust på en bastant träservis på ett gammalt blankslitet och skårfyllt bord av tjocka furuplankor. Herre gud! — jag har ju själv ätit ur liknande trätallrikar och druckit ur samma bastanta träkannor. Den där träskeden som ligger där — den kunde mycket väl vara densamma som jag själv täljde för eget bruk år 1896. Det var min sista träsked — ett par år därefter konfronterades jag med den oerhörda lyx som representerades av en hornsked. Någon sådan har visst inte ansetts värdig att komma med på Nordiska Museet. Varför inte? Min barndoms hornskedar var, även de, alster av hemslöjd, tillkomna under långa vinterkvällar. Men sedan kom bleckskedarna från fabrikerna — och deras frånvaro på museet förstår jag...

Med återseendets glädje studerar jag också de färgglada målningar på grovt papper som häger på väggarna. I mitt barndomshem kunde jag fägna mig åt precis likadana konstverk — där rider Jesus in i Jerusalem på en åsninnas fåle, men kreaturet har en betänklighetslikhet med den brokote kvigan Rosa, vars bortmotande från havreåkern var mitt göra på somrarna. Likheten är förlåtlig — den okände konstnären hade aldrig sett en åsna. Hans fromma uppsåt var obestridligt, men hans fantasi mycket begränsad och hans kunskap om det Heliga landets keramik obefintlig. Därför dricker gästerna på bröllopet i Kana sitt konstgjorda vin ur samma bastanta halländska trästänkor, som står på bordet under målningen. Och Mästaren själv är uppsträckt i snyggaste halländska söndags-gå-bort-kostym. Här har vi den perfekta svenska motsvarigheten till det fromma negerskådespelet Guds gröna ängar som gavs på Dramaten för några år sedan!



Nordiska Museet, sett från "Kärleksstigen" i Strandvägens förlängning.

Jag tittar i katalogen och konstaterar att både husgerådet och "bonaderna" är från 1830-talet. Men då jag själv levat i precis samma miljö på 90-talet så förstår man hur seg traditionen var på landsbygden, och hur länge det dröjde innan den industriella produktionen bröt igenom och började tränga in i de svenska bondehemmen. Nå, det var kanske inte bara tradition och kärlek till det gamla — det var också fattigdom och nödtvång. Det fanns redan då praktiska industrivaror, men de representerade en oöverkomlig lyx i de fattiga hemmen. Man hade inte råd att köpa dem. De var för herrskapsfolk. Det var i prästgården som jag första gången såg en fotogenlampa med kupa och en spis av gjutjärn. Sagolik lyx...

Jag strövar omkring i den stora gravkammaren — och några besynnerliga tankar faller mig in. Jag saknar någonting. Den s. k. högre ståndsavdelningen går fram till sekelskiftet ungefär. Den visar hur överklassen bodde och klädde sig vid denna tid. Och jag kommer att tänka på hur det skulle vara om museet lagt sig till med en "lägre ståndsavdelning" för samma tid. Ett litet rum, utgörande en trogen kopia av en svensk industriarbetarens bostad på 90-talet. Landets befolkning bestod ju inte bara av bönder och överklass, en stor del av denna befolkning utgjordes av arbetare. Hur bodde de, hur klädde de sig? Jag vet hur det såg ut i en skånsk gruvarbetarens bostad vid sekelskiftet, men de flesta nutidsmänniskor har inte en aning därom. Kanske invänder man, att en sådan avdelning på Nordiska museet skulle bli en skräckkammare och en alltför skarp kontrast till de avdelningar, som ägnats åt överklassens liv. Alldeles riktigt! Men är det inte ett sådant museums uppgift att visa kontraster. Vilken kontrast är det inte mellan den torftiga halländska bondestugan och "Ottengrenska rummet". Men varför inte också visa mellanledet mellan dessa svenska tillvarsformer — den svenske proletärens trånga kyffe, fyllt med den framträngande industrialismens praktiska kram, bebådande vår tids funkis- och standardvaror. Det är också ett kultur-



# NÄKTERGÅLEN

Tanken på näktergalen förföljer mig. Jag har försökt *glömma* den och *undertrycka* den men förgäves. Det finns bara ett sätt att bli den kvitt; att skriva av sig den och göra upp räkningen med den, definitivt och skoningslöst.

Det är något mystiskt och tjugande med näktergalen, denna skygga och oansenliga lilla fågel med sin underbara sång. Den har alltid tilltalat min fantasi, kanske därför att den varit mig främmande — i min hemtrakt i mellansverige finns den ju ej, och de gånger jag varit i södra Sverige, har den inte velat göra sig hörd. Jag har hört den några gånger i Radiotjänsts inspelning, det är allt. Och skivorna i all ära men inte gör de näktergalen full rättvisa, det förstår jag. Man irriteras av stiftets rassel och undervärderar sången. Det är som att lyssna till en av de tekniskt bristfälliga Caruso-skivorna från seklets början; man står lite oförstående inför människornas begeistring.

Men alla vet att näktergalen är en sångare utan like, det är ett axiom. "Näktergal" är ett epitet som hjälper storsångerskor fram till internationell ryktbarhet på Scala och Metropolitan och något mindre till Madséns provinskabareter. Sen betyder det mindre vad de sjunger, koloratur eller slaggers.

Själv har jag, hur otroligt det än låter, varit näktergal en gång. Det var när jag för åtskilliga år sedan vid en musikuppvisning i läroverket spelade med i fader Haydns barnsymfoni. Jag hade en liten vattenfylld metallpipa att blåsa i och det krävdes mycket träning innan jag kunde blåsa lagom hårt. Inte för svagt, ty då blev det inga vackra drillar och inte för hårt, ty då tog vattnet slut fortare än symfonin. Och samtidigt måste man räkna fjärdedelar för att kunna hålla takten med vakteln och rördromen och de andra egendomliga komponenterna i orkestern. Egentligen skulle jag ha spelat ett pianosolo, men var för lat med repetitionerna och fick sålunda övertaga denna andraplansroll till den stora dagen. Något djupare själsligt intryck lämnade dock inte detta mitt första orkesterengagemang hos mig. Jag minns det nog snarare därför att jag vid detta tillfälle invigde mina första långbyxor...

Jag vet inte när mina tankar först kom att sysselsätta sig med näktergalen. Kanske var det på småskolestadiet vid läsandet av Barnbibliotekets Saga om kejsaren av Kina och hans speldosa. I varje fall har intresset länge legat latent på djupet inom mig, tills det plötsligt aktualiserades en marsdag detta år. Det hade regnat oupphörligt en längre tid, men den dagen upphörde regnandet och våren kom i ett slag. Naturen var

nytvättad och andades friskt och upplivande, och där ovanför välvde sig en klar vårvällshimmel. Allt var tyst och stilla när skymningen föll — då plötsligt en fågel började drilla. Ett kraftigt och tydligt läte i mollklang med flera melodier i olika, regelbundet återkommande repriser. Jag urskilde fyra markanta melodier, och det var hela tiden samma fågel som sjöng, fast jag inte kunde se den.

Näktergalen, tänkte jag mekaniskt.

Så ryckte jag till och blev entusiastisk, en berusning livade blodet i mina ådror: Gosse, här har du varit ett helt år och hört fågelkvitter varenda dag, men inte förrän nu har du medvetet hört dina drömmars näktergal!

En hel timme förblev jag sittande och lyssnade andaktsfullt. Det kom flera näktergalar och de började sjunga kanon. Jag kände igen tongångarna, bara någon vecka tidigare hade jag i BBC:s Home Service lyssnat på ett fågelkåseri med grammonifullustrationer. That's the nightingale, no doubt. Jag kände att jag upplevde något stort och betydelsefullt.

— — —

Nyligen var jag på Museu Municipal. Det var tryckande varmt nere i staden, och jag gick in där för att söka lite svalka för en stund. Museet är inrymt i ett gammalt fint palats, som en gång tillhört greve Carvalhal, ett legendariskt original, om vilken det går många historier. Det var han som tände eld på en 1000-eseudossedel att lysa sig med när han letade efter ett 10-reismynt han tappat när han skulle ge det åt en fattig, tiggande gumma. Han blev också utfattig till sist, och staden förvärvade palatset, som var fabrik, lagerlokal m. m. innan det slutligen inrättades till museum. Då var det inte fullt så fint längre, och en nyligen timad eldsvåda, som förstörde tornet och taket och vattendränkte trapphallen, har inte förbättrat tillståndet. Vid ingången stöter man på en sovande portvakt mitt bland en oordnad hög av gamla grav- och minnesstenar, överspunna av halvsekelgammalt damm. Framför sig har han två uppstoppade oxar och en oxsläde av turistmodell, årgång anno dazumal. Runt hallen en trappa upp hänger en samling tryck och målningar skildrande Madeira förr och nu. Man letar sig vidare på knarrande trägolv genom tomma rum och skumma passager och står så i ett större rum med kungaporträtt på väggarna och ett jättesvärd i en glasmonter.

När jag hunnit dit, uppenbarade sig en liten, satt man med stubbat vitt hår och dito mustascher samt utstående blodspräng-

historiskt intressant avsnitt ur en utvecklingsepok. Vidare: i överklassrummen kan man fagna sig å sekelskiftets grevars och grevinnors fantastiskt eleganta bröllopstoletter. Men hur formade sig den yttre tillvaron för de slavar som tillverkade dessa monstrum av prakt och vräkighet. Därom lämnar det förträffliga museet besökaren i fullständig okunnighet.

Jag är beredd att hrr museimän kommer att ägna detta påpekande ett medlidsamt leende. För dem existerar antagligen ingen annan underklass än den s. k. allmogen, och möjligen lever de i den förställning att den svenske arbetarnes yttre till-

varosformer icke förändrades mellan 1800—1900. Det är i så fall ett stort misstag. Ett annat misstag är att utvecklingen på detta område icke skulle ha minst lika stort intresse för nutidens människor, som den utveckling som med minutiös grundlighet demonstrerades i filen av överklassmiljöer.

Samma ensidighet kan förresten konstateras i den historiska parad som kallas "Livrustkammaren". Här kan patrioterna fagna sig åt åsynen av alla de berömda konungarnas och härförarnas granna uniformer. Men den okände svenske soldaten — han som vann deras krig — hans trasor letar man förgäves efter...

da ögon. Han undrade om jag hade löst biljett och det visste han ju att jag ej kunde ha gjort, då det var han som tillhandahöll biljetterna. -En esseudo bytte ägare, och så visade han mig omkring. Vi passerade raskt ett rum ägnat åt Madeiras topografi och kom till den naturhistoriska avdelningen, den enda av något intresse.

Där fanns valar och hajar och svärdfiskar, rockor och andra missfoster i två rum, alltsammans fångat i havet utanför och i närheten av Funchal. Där fanns också en get från Desertas, en fullkomligt kal och öde ögrupp, dit man fört några tamgetter, som förvildats och småningom antagit vildgetens karakteristika. I en monter i ett hörn låg en fenomenkalv med åtta ben, vilken kommit till världen i Santana.

Min ciceron var ej intresserad av detta, men när vi kom till fåglarna blev han verkligen värtalig. Han beskrev deras boplatser, deras vanor och ovanor, härmade deras läten och berättade historier i anslutning därtill. Det var öns egna fåglar och det var flyttfåglarna, de som kom på besök långväga ifrån, ända från Filippinerna kommer regelbundet varje år en sjöfågelsart. Han visade på en liten rödbrunn sparv som kommer från Spanien, men som han trodde sig veta korsade sig med sin madeirensiska kusin. "E' verdade", sa han och sprutade sin vitlöksstinkande andedräkt över mig, "och är det inte förvånansvärt att en så liten fågel kan ta sig över Atlanten?"

Men så fick han veta att jag var svensk, och då visste hans välvilja inga gränser. Sverige är ett välordnat och bra land, det är annat det än Portugal, ja, ja, ni vet . . . Fina museer och skickliga vetenskapsmän . . . Jag har en liten samling snäckor från Porto Santo, som jag samlat ihop under årens lopp . . . ja, den är inte fullständig, det vill jag inte säga — det kostar ju pengar att resa, allt är så dyrt nu för tiden . . . Skulle ni inte vilja titta på den? Ni kunde komma hem till mig, någon dag när det passar er, efter fem? Kom med den här vägen, se här finns två montrar med snäckor som jag skänkt museet, och inte så mycket som tack fick jag . . . Jag har hållit på sen jag var ung, som hobby. Det är mycket intressant. Titta på den här snäckan, den hittar man aldrig annat än fossil . . . och den där med den vackra teckningen finns blott på ett enda ställe vid en flodbank. Vet ni hur jag fick tag i den? Jo, i ett fågelexkrement . . . e' verdade, sim senhor! Man måste känna till knepen. Dessa lever på land, de i den andra montern i vatten. Somliga stora och praktfulla, andra små som knappnålshuvuden. Visst

är det svårt att klassificera dem . . . Jag hjälper mig fram så gott jag kan med en bok jag har, men de flesta här har klassificerats av specialister. "L" som det står på många etiketter, betyder Linné . . . han var svensk, han.

Jag har till ett par samlingar . . . om de kunde komma till någon som förstår att uppskatta dem . . . Min familj förstår det inte och jag är ju gammal . . . Jag skulle vilja sälja dem till något svenskt museum . . . har sålt förr till Sverige. Har talat med en svensk dam som bor här om saken.

Han tystnade, funderade ett ögonblick och sa plötsligt: "Skriver inte ni? — "Varför tror ni det?" frågade jag. — "Det gör alla svenskar här replikerade han, och jag måste le åt denna träffsäkra iakttagelse och säga att så där lite amatörmässigt kanske . . . Kunde ni inte skriva om det här? Kanske någon som är intresserad av snäckor, läste det . . . Kom hem till mig och titta på dem, så vet ni vad det rör sig om!"

Jag lovade det första, men beträffande det andra var jag försiktigare, inte för att mannen inte var vänlig och gemytlig, men det var vitlöken . . . Han gav mig sitt visitkort och utgöt sig i tacksägelser, varpå vi tittade på koraller, krabbor och kräftor och småningom återvände genom fågelrummet. Jag stannade framför några små fåglar jag förut gått förbi, och min följeslagare sa: "Har ni hört den? Det är den som brukar kalla Madeiras näktergal."

En fruktansvärd misstanke slog mig och blev till visshet redan innan jag frågat: "Finns inte näktergalen här?" — "Nej, men den här sjunger i skymningen mycket vackert i moll, en smula vemodigt, så vi kallar den vår näktergal. För övrigt finns här många andra fåglar som är minst lika duktiga sångare som näktergalen."

Jag kände mig illa till mods. Inte så mycket för att jag skrivit om underbara näktergalskonserter, men därför att jag varit här ett helt år utan att ta reda på en sån sak. Jag hade tagit för givet att näktergalen fanns här. Vilken smälek, vilket ironiskt hänskratt jag anade inom mig! Tänk när mina läsare får veta att jag aldrig hört någon näktergal!

Där ute gassade solen på gatstenen och lekte i dammet på museifönstren, fåglarna kvittrade och flaxade i trädens kronor och värmen var alltså lika tryckande. Det rörde mig inte. Tungt och modstulet gick jag gatan fram. Jag var en slagen man. Något jag trott på hade visat sig falskt, en illusion hade brustit. För mig sjöng inte längre någon näktergal.

## KUNGS

### LIVSMEDEL OCH SKEPPSHANDEL

Inneh. LEMON o. STEDING

Kungsgatan 8 - LULEÅ - Tel. 4324, bostad 2510

Kött-, fläsk- och charkuterivaror  
Sprit, Tobak, Cigaretter, Proviant  
Däcks- och maskinförnödenheter

Vår strävan: BÄSTA MÖJLIGA KUNDSERVICE

## Lappgubbens Liniment

En god hjälp mot värk. Lagligen skyddat. 2:75 per flaska, 2 flaskor portofritt.

## Tekniska Fabriken JAHÖ

UMEÅ

Tel. 23 54

GUSTAF CARLSSON:

# Drömmar på Ljungmon

Det är i början av augusti. Solen strålar. Vinden susar och leker. Värmen är ljuvlig och fannande god. Likt en mogen frukt hänger sommardagen över bygden. Som en allmoder delar den ut till sina barn ur sitt rika förråd. Kostliga är skänkerna: Värme, solsken, skönhet, gröda.

I trädgårdarna står rosorna i sitt flor. Ännu prunkar sommarens blomster i dignande frodighet. Bär och frukter får mognadens färger. Ute på åkrarna står den skurna rågen samlad i rökarnas långa led. Vetefältens gräddgula hav går i böljande vågor, när vinden spelar sin tusensträngade giga bland axtungas strån. Ur grönklädda backar stiger markens must och ångor.

Högsommaren är full av behag. Den är saga och drömmar. Trädgårdens alster skänker skönhet, hälsa och glädje. Fältens gröda ger trygghet och mättnad. Blåa vatten blänker i solen. Skogen susar och bjuder svalkande skugga. Augustidagen är mogen och rik. Den är betagande underbar och skön.

Men underbarast av allt är Ljungmon!

Solbelyst och röd ligger den borta i skogen. Som en sommarsaga doftande och grann. Ljungens gröna buskar växer tätt, tätt, och varje stjälk, var liten kvist är smyckad med blommor. På tuvor, kring stenar och berghällar har Ljungmon fått fäste. Överallt där det finns tillräckligt med jord och näring har den slagit rot. Som en väldig matta av blommor ligger Ljungmon för ens blickar. Och runt omkring står skogen med sin ensamhet och tystnad.

Den röda Ljungmon är den mogna sommarens symbol. Den kan också vara ett förebud om skogshöstens första, lysande färger. Men än är dagarna långa och varma. Än besitter solen sin lyskraft. Det är ljuvligt gott att ligga utsträckt i Ljungmon ömsom på mage och rygg och bara lyssna och se på all markens fågning. Ljungblommornas otal lyser emot en med sin ljusa, milda färg. Som blyga ögon ler de rikligt från varje kvist, där de sitter i nästan symetriska rader. Ur blommornas kalkar strömmar honungslena dofter. Och insekternas surr och skogens sus blir en mäktig symfoni. Det är Ljungmons musik.

På Ljungmon kan man för en stund glömma sorger och bekymmer. Där kan man glädjas och drömma. Där blir inte ensamheten tryckande, ej heller tankarna tunga. På Ljungmon går det lätt att andas. I Ljungens rike vill fantasin ta överhand.

Högt över Ljungmon och skogen väver sig himlens blåa fält. Vita molntappar drar stundom förbi och gömmer solen under sin mantelflik. Då skapas skuggor och dagrar, när solljuset jagar bort över vidderna. Barrskogens gröna mur blir mörk och allvarstung. Ljungblommorna får en djupare färgton och över berghällarnas svällande miniatyrdjungler av mossor och renlav skiftar färgerna från gråvitt till gråblått. För ett ögonblick tycks det som naturen skulle hålla andan. Ljungmons musik blir mattare, den liksom sjunker bort i ett långdraget pianissimo. Men endast en kort stund varar det. Livet föds på

nytt. Solen slungar åter fram sitt flödande ljusknippe. Strålarna förgyller en avlägsen skogshöjd. Så kommer de hastigt närmare. Som från en ofantlig strålkastare spelar ljuset över dälleder och kullar och når åter Ljungmon. Färgerna växlar igen. Vinden vaknar upp och börjar på nytt sin färd. Ormbunkarna rör sig graciöst. Granarnas lummiga grenar gungar och uppe i tallarnas borstiga valv susar det och nynnar.

Solbelyst och leende ligger åter Ljungmon. Ljungens spröda spiror vaggar sakta som fladdrande ljuslågor. Blommornas dofter välar fram i osynliga strömmar och Ljungmons musik stiger åter fulltonig och stark. Bina flyger varligt mellan stjälkarna. Med doppande rörelser söker de och forskar innan de slår sig ner på sviktande stänglar. Från blomma till blomma går färden. De små flitiga djuren låter sina sugrör stryka i nektarskålarna medan blommorna ler mot dem nöjda över den ömsesidiga tjänsten. Sen lyfter honungssamlaren på spröda vingor. Med ett belåtet surr, som kanske skall vara ett tack, fortsätter biet till en annan stjälk. Åter doppar det och söker. Det slår sig kanske ner i en blomma där ett annat bi varit gäst minuten förut. Men det lilla djuret tar vad som finns och fortsätter sedan nöjd sin sökarfärd. Bina går generöst ur vägen för varandra. Det råder inte gnabb och avundsjuka dem emellan. Ljungmon är stor och blommorna är många, tycks de bevingade varelserna tänka. Godmodigt surrande kretsar de från tuva till tuva. Och när nedtarsäcken är full lyfter biet med ett belåtet surrande och styr kosan hem till kupan.

Från tidig morgon är det liv och rörelse på Ljungens blomstrande, röda fält. Bina flyger från blomma till blomma. Vingarna glänser i solljuset. De små samlarna strävar hemåt med bördor. Sen vänder de åter och begynner på nytt med envishet och flit sitt arbete, ovetandes om att det kanske trots allt inte är åt sig själva utan åt människorna de samlar. En humla brummar entonigt i binas brusande kör och en fjäril i färgglad dräkt fladdrar över Ljungbacken. På marken, stundom skynda av ris och barr skyndar myrorna fram på nötta vägar. Skalbaggarna vandrar makligt sina färder och en grann Marie Nyckelpiga lyfter sin prickiga kåpa samt spänner de spröda vingarna till flykt. Med ett spinnande läte seglar hon bort i sommardagen.

Människorna kommer och går över Ljungmon. En del trampar ovarsamt och tungt. För dem ter sig Ljungmarken torftig och arm. Andra åter stiger mera varligt. Deras blickar blir ljusa vid åsynen av blommornas fågning samt berusande doft. De lyssnar till binas surr och fröjdas åt Ljungmons sång. För dem är skogens ensamhet och ro en rikedom. De har upptäckt Ljungmarkens skönhet även om den är fattig och karg. Hur oskyldigt liten och enkel Ljungblomman än ter sig, för naturvännen och drömmaren ger hon skönhet och liv åt skrovliga skogsbackar. Hon är den klocka, som är upphovet till Ljungmons säregt sköna musik.

# Den adertonde



Eftermiddagsposten hade kommit och Vera bar in den från lådan ute vid porten och lade de tre breven jämte ett brev-kort på sin mans skrivbord.

Hennes drag förändrades märkbart när hon läste brevkortet: "Påminner om kvällens kommittémöte hos..."

— Således skall han bort i kväll också.

Utan att själv vara medveten därom talade hon högt.

Nå, det var ju inget ovanligt att han skulle bort igen. Sigmund var en intresserad föreningsmänsk. Som sådan hade han många uppdrag. Hon ville inte förebrå honom för det. Hon hade själv varit flitig föreningsmedlem tidigare, innan hon blev gift och barnet kom. Hon och Sigmund hade förresten gjort sin första bekantskap på ett föreningsmöte. Det var via föreningslivet de fått varandra.

Men — den där påminnelsen om kvällens sammankomst smärtade henne dock. Denna dag hade hon önskat att han skulle bli hemma under kvällen. Hon vill rå om honom då. Vera hade tänkt sig att de skulle sitta framför brasan. Och att hon skulle få luta sig emot honom, medan elden slickade de torra björkvedsträden. Så hade de suttit en gång förr denna dag. Den adertonde. Då var den adertonde på lördag.

Men Sigmund skulle bort som oftast. Och det var tydligen inget att göra åt den saken. Han hade fått en extra påmin-nelse om kvällens sammanträde.

Vera läste brevkortet en gång till. Det var sekreteraren i byggnadsföreningen för Folkets Hus, som skrivit det. Hon kände igen stilen från andra skrivelser Sigmund fått från byggnads-föreningen.

Vera gick därefter och bytte vatten i vasen med tulpanerna, som hon själv köpt en dag härförliden därför att hon funnit dem så vackra. Hon hade fått se dem i grönsakskällaren, när hon var nere för att köpa morötter och kunde inte motstå dem. Så hade hon alltså köpt två. Ja, bara två stycken. Och så hade hon önskat att de skulle stå lika vackra tills i kväll. De hade också hållit sig. Var lika vackra än.

Sigmund kom hem från arbetet medan hon stod och beundrade blommorna.

— Någon post? frågade han närmast för att ha något att säga. Han gick själv direkt fram till skrivbordet och såg efter. Det var brukligt att Vera lade posten där.

Vera såg i smyg på mannen när han läste brevkortet. Det var som om han dröjde litet väl länge vid raderna. Kom han manne ihåg vad det var för en dag? Det gjorde han nog inte. Han hade så mycket i huvudet jämt. Men... Nej, hon kunde inte säga vilket.

Klockan sju klädde Sigmund om sig och meddelade sedan att han skulle gå ut ett slag.

— Jag skall inte bli länge borta Vera. Du kan väl sätta på pannan tills jag kommer tillbaka.

Vera log för sig själv när mannen gått. Det var likt Sigmund att vilja ha kaffe när han kom hem efter att ha varit ute på något. Det gjorde detsamma om han fått kaffe där han varit eller ej. Men så hade han inte heller några andra njutnings-vanor. Han drack inte sprit och rökte inte heller. Hon var stolt över honom för det.

Nåja, visst skulle hon sätta på pannan. Men om den varade varm tills han kom hem var en annan sak. Mee Sigmund var ju inte sämre än att han kunde vrida om strömbrytaren till kokplattan. Var pannan iordning bara så. Det där att han inte skulle bli borta länge var väl inte så mycket att tro på. Hon hann nog att lägga sig och somna också innan han var åter.

Så var hon då alltså ensam, Vera. Och det var den adertonde... Skulle hon bry sig om att tända brasan i den öppna spisen? Hon behövde inte elda för värmen just nu. Men det var vackert och trevligt med en eld i spisen.

— Jag tror jag tänder sade hon dröjande och talade ännu en gång högt för sig själv.

Hon hade inte mer än tänt när Sigmund kom tillbaka. Vera trodde inte sina ögon. Gick inte Sigmund till sammanträdet? Hon måste fråga därom. Och han svarade:

— Nej, i kväll får gubbarna klara sig utan mej. Jag ringde sekreteraren i eftermiddag. Han hade då nyss sänt den där påminnelsen. Vera, har du satt på pannan? Jag har varit efter den här lilla tårtan. Den skall vi kalasa på i kväll. Du kanske inte trodde att jag kom ihåg — den adertonde.

— Åh, Sigmund! Älskade du är i alla fall lika rar som alltid! Hon kunde inte låta bli att slå armarna om hans hals. Då får vi också sitta vid brasan precis som på vår förlovnings-kväll.



## MEDVINDSLUFFARN

Solen sken den dagen och det var riktigt försommarvarmt för att bara vara första dagarna i maj. Det var söndag och far och mor och min äldre bror och jag hade rest ut till mormors lilla och gamla stuga på landet. Mot kvällningen blåste det upp en kall sydvästlig vind, inte så särskilt hård, men ganska pinnande. Vi skulle just ge oss av ner till stationen och ta tåget hem till stan igen, när mormor skuggade med handen över ögonen och sa:

— Sannerligen, tror jag inte det är Medvindsluffarn som kommer!

Vi tittade åt det håll mormor pekade och såg en lång, rak och axelbred karl komma gående mot stugan. Han hade just svängt in i vägkröken som lösgjorde sig ur skogen och var nu på väg uppför den lilla backen, på vars krön mormors lilla suga låg. Han gick med raska steg, höll huvudet högt och svängde med armarna. Klädseln var enkel, men hel och ren: en grov vadmalsrock, manchesterbyxor och kraftiga snörkängor. På den lingula, spretande kaluven satt en svart skärmössa. En ryggsäck dinglede på ena axeln. När han kom närmare lyste två blå, trohjärtade ögon i det väderbitna, rätt grova ansiktet.

— Han går alltid med vinden i ryggen påstår folk, sa mormor lågt. När han får motvind så vänder han och går dit vinden blåser. Det lär ha hänt att han vänt om bara någon kilometer från en gård när vinden vänt sig. Därför får han heta Medvindsluffarn, eller Kalle medvind. Men säkrast är nog att titulera honom Kalle. Vad han heter mer och vad han egentligen kommer ifrån vet ingen här i trakten åtminstone.

Så talade gamla mormor och Medvindsluffaren kom allt närmare. Vi pojkar var mycket intresserade och vi frågade den gamla:

— Varför luffar han bara i medvind mormor?

— Hysch ungar sa mormor.

Medvindsluffarn var nu alldeles inpå oss.

— Go'afton, hälsade han och visade ett par vita tandrader i ett leende. — Tack för sist, moster, det var gott kaffe jag fick den gången. Med hembakat bröd till.

— Go'afton, sa mormor och log tillbaka. — Åja, han gjorde allt rätt för kaffet. Högg vedboden full med ved, vetja.

— Jag gör alltid rätt för mig, moster. Det ska man alltid göra, pojkar, tillade han och såg på min bror och mig. — Ja, go'afton då, moster, nu ska jag gå till nästgårds och söka logi. Och i morgon bär det av till Värmland.

— Jaså, Kalle ska till Värmland och fria, raljerade mormor.

Leendet ströks ut för ett ögonblick i Medvindsluffarns solbrynta ansikte, men han sken upp igen.

— Moster ser precis rakt igenom en, hon, skrattade han, rörde vid mösskärmen och gick uppför backen och vidare mot Lars Ols' röda mangårdsbyggnad.

— Han såg då inte ut som en luffare, sa far, som visste hur landsvägens original brukade se ut, för han var själv född och uppfostrad på landet, liksom även mor.

— Han log riktigt vackert, sa mor. — Är han lite konstig i huvet, kanske, undrade hon, vänd till mormor.

— Inte, sa mormor lite kort. — Men jag tror han är ledsen för något. Fast i dag, var han ovanligt glad.

— Men, sa far, stora karlen gå omkring och tigga — om han inte är sjuk, vill säga, tillade han hastigt när han mötte mormors blick.

— Han tigger inte, sa mormor, och inte är han sjuk heller. Han arbetar hos bönderna och ligger i en lada eller i ett stall. Han är välkommen överallt hos bönderna här i trakten. Han är snickare och smed och skomakare och sadelmakare och för-

tennare och målare. Jordbruk kan han ut och in. Men han stannar bara några dagar hos en bonde. Så går han igen. Dit vinden blåser.

— Han sa att han skulle till Värmland, sköt mor in.

— Dit traskar han varje vår, sa mormor, och folk som sett honom på väg norrut påstår att då skyr han inte motvind. Ibland tycks han vara sent ute och då har han inte tid att hjälpa bönderna med något, utan vill betala för mat och logi. Varje vår går han till Värmland och är borta till september och oktober.

— Vad gör han i Värmland, mormor, pep vi ungar.

— Inte vet jag, sa mormor. ◇

Tjugu år efter här ovan reaterade händese låg jag under kriget inkallad i trakten av Värmlandsnäs. Vi var sju man som blev inkvarterade i en lada, tillhörig en småbrukare som hette Karlsson. Han kom samma kväll och tittade till oss. En lång bredaxlad karl, med lätt gråsprängd, lingul kaluv och spelande blå ögon.

— Vi hade tänkt bjuda på en kopp kaffe, mor och jag, sa Karlsson. Och vilken beredskapare var inte villig att sälja halva sin själ för kaffe med dopp!

Det blev riklig traktering och allmän trivsel hos Karlssons. Moran i den lilla gården var en rejäl gladlynt kvinna i mannens egen ålder omkring femtio år. Det blev tal om varifrån vi var. Någon nämnde Uppland.

— De trakterna känner jag väl sa Karlsson. Mycket väl, tillade han liksom för sig själv.

Jag satt tillsamman med Karlsson ute på farstutrappan. Och utan att jag själv ville det sa jag:

— Då kanske Karlsson känner Medvindsluffaren?

— Vad vet ni om honom?

— Ingenting, sa jag. Annat än att han brukade kalla min mormor för moster och söka nattlogi hos Lars Ols' i Kvarngården ibland.

De blå ögonen tindrade.

— Det stämmer, det, sa Karlsson. Det var jag som var Medvindsluffaren, Kalle Medvind. Men det kan jag säga ifrån, att luffade bara i medvind gjorde jag inte. Det blev nog i motvind också många gånger.

— I synnerhet när det bar till Värmland, sa jag.

— I synnerhet då, ja, instämde han allvarligt. Ser ni, det var så att min hustru och jag kände varann långt innan hon gifte sig första gången, och för mig fanns ingen annan kvinna. Så blev hennes man svårt skadad i ryggen under skogsarbete, och var sängliggande i flera år. Vad kunde jag göra annat än hjälpa dem med sådd och skörd? Därför luffade jag hit varje vår.

Han satt tyst några ögonblick.

— Folk där nere i Uppland trodde väl att jag var lite rubbad, kan jag förstå. Men alltsamman var så sorgligt att jag inte hade någon ro i kroppen. Men jag hade mat och logi och en slant av bönderna också. Jag sparade öre för öre... En dag fick jag höra att den stackars krymplingen hade dött. Ett par år senare var vi gifta...

Hustrun kom ut på förstutrappan:

— Du sitter väl inte och förkyler dej, Kalle. Det blåser lite kallt, tycker jag.

— Inte farligt, sa han och log mot henne.

Och tyst tillade han med en blick på mig:

— Jag har bara medvind nu...

STOKER.

## En ansträngd semesterfirares klagan

*Den man som har semester  
har ingen tid för fester,  
han är en jäktad slav —  
ifall han har en stuga  
och några barn och fruga,  
som har på honom krav!*

*Ty det skall bäras vatten  
och metas fisk åt katten,  
som sover loj och lat.  
Och inte får det bågäs  
med veden, som skall sågas,  
om karlen vill ha mat!*

*På tomten skall det rotas,  
och spisen den skall sotas  
så fort den ryker in.  
Och ungarna skall tvättas,  
hängmattorna uppsättas  
— se där semestern min!*

*Och när man har semester  
från staden kommer gäster,  
objudna ock ibland!  
Då cyklar Sommar-lorden  
att skaffa mat åt horden —  
O, stilla, ljuva land!*

*En trasig tegelpanna  
i skall'n på fester Anna  
på middan dråsar ner . . .  
Ring efter ambulansen,  
ty gumman har mist sansen . . .  
nu orkar jag ej mer!*

*Nu anser jag mig mogen  
bege mig ut i skogen,  
förty jag gjort min plikt.  
Jag lägger mig i ljungen,  
men känner mig dock tvungen  
att dikta denna bikt!*

B e s.

P. S.

*När jag den sänt till STATUS,  
så kommer Misse Latus  
och tigger mera fisk.  
Han hälsar ifrån Faster,  
som botat sig med knaster . . .  
Semester . . . vilken risk!*

D. S.

ESTER SJÖBLOM:

# Morgondagen

## utvisar



Jag vaknar badande i svett. I det ögonblick när jag svävade mellan dröm och verklighet hör jag ett lågt, lyckligt skratt.

Med ett ryck sätter jag mig upp i sängen. Har jag plötsligt blivit galen. Jag spänner min hörsel till det yttersta för att på nytt möta ljudet men det kommer inte tillbaka.

I bottenvåningen spelar någon Mozart på pianot. De ljusa, glittrande tonerna går mig rakt till hjärtat. Men i detsamma blir jag rasande. Vad är det för ett sätt att sitta och hamra på pianot mitt i natten. Troligen har jag hamnat på ett dårhus i stället för ett vilohem.

Men en hastig blick på klockan kommer min vrede att svalna. Halv tio bara. Är det möjligt att jag sovit bara ett par timmar? Jag lade mig ju tidigt för att få sova riktigt. Sannerligen trodde jag inte när jag vaknade att det var morgon.

Länge ligger jag och dåsar. Tänker ta upp en bok och läsa men kommer mig liksom inte för. Det är ett alltför stort företag att vandra ut på golvet. Bättre att bara slöa. Sjunka in i mitt eget elände och gå min slutliga upplösning till mötes.

Därnere går pianot plötsligt över i en skrällig foxtrot. Ljudet förstoras av mina uttrötta nerver, tonerna kommer med bul-ler och brak störtande genom trossbotten. De slungas som tunga kuber av ljud och hotar att slå ihjäl mig.

Jag har varit här länge nu. Då jag kom låg snön kvar fläck-vis. Men nu står träden i försommarskrud och vårblommorna är för länge sedan slut.

Egentligen trivs jag inte alls här. Ibland undrar jag vad som håller mig kvar.

De som lockat mig hit är mycket sluga. Men jag är inte så dum jag heller. Morgondagen kommer väl att uppenbara vem av oss som dragit den andra vid näsan.

Jag kan inte tåla doktor Jonsson. Han fjantar omkring så beskäftigt.

— Nu ska vi vara duktiga och äta ordentligt. Maten är sannerligen inte förgiftad. Och så tar vi ett litet sömnpulver i kväll. Och så sover vi ordentligt. Vi är här för att bli friska och starka. Så att vi orkar leva.

I början trodde jag att han hade rätt. Men nu vet jag bättre. Jag har inte kommit hit för livets skull utan för dödens.

Ett sömnpulver har jag fått för varje kväll. Bara ett. Man måste vara försiktig med så farliga saker. Ingen vet vad en desperat människa kan ta sig till med.

Men jag har överlistat deras försiktighet. Jag har inte använt pulvren. De ligger här i en ask tillräckligt många att ta livet av en oxe.

Jag samlade dem bara på skämt. Inte ett ögonblick tänkte jag på att använda dem. Det skulle bara vara så lustigt att visa fram dem för doktor Jonsson. Vis honom hur dum klokheten kan vara ibland.

Men i dag när jag öppnade tidningen fick jag se en förlovningsannons. Och då visste jag genast att pulverasken kommer att vara tom innan nästa morgon gryr.

Han hette Hans. Och han betydde allt. Mitt äktenskap var ingenting.

Hans kostade mig så mycket. Men jag jämrar mig inte över den saken. En kvinna på fyrtiofem år kan inte tänka sig att bli älskad för sin egen skull. Inte av en man som kunde vara hennes son.

Det är underligt förresten att jag med mina pengar mina förbindelser och mitt aktade namn inte kunnat finna en enda människa som älskat mig. En gång trodde jag att bara jag drev mitt igenom skulle allt annat också tillfalla mig. Nu vet jag bättre besked. Ju högre upp på toppen man kommer ju kallare blåser det.

Ännu minns jag min barndoms vårar hur underbara de voro. Snösmältningen som risslade natt och dag på berget bakom stugan. Blåsipporna under granarna och det kala björkriset som skiftade i rött och violett.

Ur minnet stiger också det stora köket fram där min mor stekte äppelkaka och där vi samlades en stojande hop för att dricka kaffe ur spräckta koppar.

Tusen dofter och syner ur det förflutna smyger sig på mig. Nu när jag är trött och besviken. Det hade varit bättre om jag stannat på landet och blivit bondmora med en barnflock bakom mig. Troligen begick jag förräderi mot mig själv när jag reste till staden. Det ligger kanske något perverst i ett yrke som endast går ut på att göra kvinnor sköna. Eller kommer den tanken bara därför att jag nu är så ytterligt trött. En gång har det dock glatt mig mycket att låta de skimrande stofferna ta form i djärva modeller.

I dag medförde posten ett brev från Marianne där hon besvar mig att skicka henne tusen kronor. Till en viktig utgift.

Viktig utgift. Jo, jo! Tjuguåringarna nu för tiden har stora anspråk på livet. De rör sig mera ogenerat med tusenlappar än vad vi i deras ålder gjorde med enkronor. Men jag har inte längre lust att klä skott för min dotters galenskaper.

Jag vet så väl att det bara finns ett sätt att komma undan. Marianne kommer att bombardera mig med brev och interurbana samtal. Tills hon får som hon vill. Marianne har ingen charme och därför använder hon uttröttningsmetoden. Utan att ge sig någon rast eller ro förföljer hon sitt villebråd dag och natt till det stupar. Detta har jag upplevt många gånger och känner ritualen.

Men nu har jag knappt några pengar kvar. Dom har Hans fått. Och det är bara bra. Han gifter sig och bildar familj. Och på det sättet får jag till sist litet del i hans glädje.

Marianne får klara sig själv. Hon är en hård flicka, hon reder sig nog. Och kan hon inte göra det får det bli hennes sak.

Förresten har jag ju bestämt mig för att lämna allt detta. Och det man måste lämna skall man inte oro sig för. Det kommer alltid någon annan och klarar upp det mycket bättre.

Häggarnas berusande doft strömmar in genom de öppna fönstren. De rutiga gardinerna fläktar svagt. Hur många sådana rutur finns det på gardinen? Hundra, tvåhundra eller kanske ännu flera.

En gång i min barndom blev jag vittne till hur en man slog ihjäl en kattunge med yxa. Mordvapnet blänkte i solen och då han måttade det dödande slaget sprutade hjärnan ut på min klänning. Den lilla kroppen ryckte till och så sjönk den ihop till en sölig, blodfläckad hårtuss.

Detta minne förföljde mig i många år. Jag drömde om det och vaknade vild av ångest, jag såg det för mig om dagarna. Detta mjuka, värmlösa som på ett så rätt sätt klubbades ihjäl blev likt en hemlig sjukdom som alltid kom tillbaka och förbråde mig min glädje var gång jag skrattade.

Därför blir det inte heller så svårt för mig att lämna människorna. Jag känner dem, men knappast för något gott. Äta eller ätas är deras lag. Jag vill inte bli äten och orkar knappast äta längre.

Så mekaniserat och specialiserat som livet blivit fordras det att man skall ha lidit så oerhört, nästan varit vid avgrundens brant för att förstå att det enda som är något värt är människans hjärta. Alla fördelar som livet erbjuder väger fjäderlätt mot en enda trofast hand. De flesta människor förstår det inte. Hela livet jagar de efter irrbloss att illuminera sin trista tillvaro med. Sanningen ser de aldrig.

Nere på terrassen har gäster och värdfolk samlat sig för att dricka kaffe. Det ser mycket inbjudande ut med bländvit duk och välgräddat vetebröd på bordet under de lummiga lönnarna.

Deras prat och skratt hörs hit upp. Lilla fröken Bloms ansikte lysar i den blånande luften. Herr Strömberg spelar på luta och fru Söder sjunger med mörk alt någonting om vin och kärlek. Man har tänt en lampa och skenet flackar oroligt mot träden. Ännu en gång slår det mig hur illa det elektriska ljuset passar till grönt löv. Det verkar på något sätt falskt. Smakar dåligt målad teaterkuliss.

Nu skall jag bara sitta här en stund och titta ut genom fönstret. Dricka in grönskan och blommorna som skimrar inne bland löven. Så blir det sista jag ser av livet vackert. Det kan nog behövas, så mycken sjaskighet som jag bevittnat.

En fjäril tumlar in genom fönstret och det gör mig på något sätt ont om den. Jag skulle vilja ha den i handen. Hjälpa den på något sätt. Men jag har ju aldrig kunnat hjälpa någon. Allra minst mig själv. Mina händer är på något sätt för fumlige. Jag tappar och slår sönder allt jag håller i.

Om en ytterst kort stund skall jag sträcka ut handen efter pulverasken. Och sedan får morgondagen utvisa om detta var det enda möjliga. Eller om jag in i det sista skulle göra allting galet.

# ÅKERLUNDS

**Så bra som kläder kan bli!**

**LULEÅ**

**2120 Telefon 2120**

## På förekommen anledning

få vi påpeka att korrespondens rörande De Lungsjukas Riksförbund eller Tidskriften Status icke bör adresseras till någon av Förbundets funktionärer personligen utan till Förbundet, resp. tidskriften.

**DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.**





## Vad nyckelhålet avslöjade

Det var en gång en 40-årig kokerska som hette Snic. Hon hade en 23-årig beundrare som hette Snac. Denna sköna utländska yngling höll sig alltid i den 40-åriga Snics kölvatten och lade ned mycken flit och energi på att charma henne och beveka henne att laga goda köttbullar och kräseliga plättar med sylt, lögnaktigt förebärande svält och vanvård.

På det "pansionat" där Snic enväldigt härskade över köksavdelning och jungfrubur med egen ingång, nalkades Påsken, och pensionatets gäster, som länge intresserat sig för de såta och omaka vännerna Snic och Snac, höll vad om antalet påsk-ägg som unge Snac skulle kunna sätta i sig, vad följden skulle bli, och vad värdinnan skulle säga! Påskafton randodes, och mystiska ljud av champagnekorcar hördes inifrån pigkammaren, omväxlande med en hel del exotisk dragspelsmusik. En härlig pojsopran som blandade sig med kokerskans negroida altstämma till en del passionerade cañons, vittnade om att unge Snac var där. Redan.

— Va är de för språk dom sjunger på? viskade en av de sysslolösa pensionatsgästerna som trängt sig in i ett prång i korridoren, varifrån man hade en utmärkt utsikt in i pigkammaren genom nyckelhålet till en blinddörr.

— Ja tror det är ryska! viskade hennes medsyster tillbaka. — Men vad i allsin dar tar dom sig till??

— Få si, få si! sa den andra pensionatsgästen och nästan knuffade den första från nyckelhålet.

Festen var tydligen i full gång. Snic och Snac och Snacs Morbror satt glädjestrålade kring en flaska och hade tydligen ätit ägg, massor av ägg, för de höll varandra om livet och vaggade fram och tillbaka alla tre, sjungande ryska folksånger med alla tecken på infantilt välbehag över att vara tillsammans. Då och då gav Snic Snac en smällkyss på munnen, och Snac gav sin Morbror en smällkyss tillbaka; denne lät den gå vidare, och rätt som det var möttes de i en trefaldig Påskkyss, Snic, Snac och Morbrodern.

— Alla tiders! suckade de båda fröknarna i nyckelhålet ute i prånget lätt påverkade under bältet.

Festen pågick med sång och musik, glädje och glättighet, charme och hjärtevärmade en lång timme, beredande åskådarna ett ogement nöje, ty fröknarna var naturligtvis inte så ogina att de missunnade de övriga pensionatsgästerna att låna nyckelhålet också...

Slutligen hade unge Snac den store sångaren, fått nog, ty plötsligt låg han på rygg i en soffa, skrikande att han älskade Snic och sin Morbror och hela Sverige, och att Snics köttbullar var de bästa i Världen och att han allrig i livet skulle klara skrivningarna i Skolan, om de så slog ihjäl honom!

# MARIE och PIERRE CURIE, radiums upptäckare



... och att de tillsammans bäst skulle kunna tjäna vetenskapen och mänskligheten. Det enkla bröllopet — med borgerlig vigsel — äger rum den 26 juli 1895. Endast brudparets släkt och närmaste vänner äro närvarande.

Maries far, den gamle professor Sklodowski, har rest hela den långa vägen från Warszawa för att få träffa Marias blivande man och samtala med gamle doktor Curie.

På den pittoreska franska landsbygden tillbringa de unga nygifta sin smekmånad. Cyklarna ha de köpt för de pengar som en släkting givit dem i bröllopsgåva.



NÄR RÖNTGEN KOPPLAR PÅ STRÖMMEN, BÖRJAR DEN MITT EMOT DEN NEGATIVA POLEN LIGGANDE GLASVÄGGEN ATT LYSA I EN EGENDOMLIG, BLÅGRÖN FÄRG.



SEDAN HAN TÄCKT ÖVER URLADDNINGSRÖRET MED SVART PAPPER...



... KOPPLAR HAN ÄNYO PÅ STRÖMMEN. DÅ MÄRKER HAN ATT NÅGRA KRISTALLER, SOM LIGGA NÅGOT LÄNGRE BORT PÅ BORDET, BÖRJA LYSA...

Vid denna tid — november 1895 — gjorde professor Röntgen vid Würzburguniversitetet en sällsam upptäckt. Vid försök med elektriska urladdningar i förtunnad luft, ett område på vilket tidigare forskare ...

... utfört ett omfattande och banbrytande arbete, fann han att det bildades strålar, som ögat ej kunde uppfatta ...

... och som kunde tränga igenom papp, läder och andra för vanligt ljus ogenomskinliga föremål. När han satte handen mellan urladdningsröret och en fotografisk plåt, erhöill han en bild ...

I denna härliga scen, så fylld av smärtsam panik, låg Morbrodern och Snic på knä bredvid soffan och försökte lugna Snac. En ström av smeksamma ord på ryska och svenska flödade oavbrutet bevekande och lugnande över den upphetsade Snac, som protesterade med knutna nävar och ett i högsta grad tragiskt uttryck av förföljd oskuld i sitt änglasköna ansikte. Dispyten fortsatte på det livligaste. Snic grät, Morbrodern grät, Snac grät, och det lät som om de grälade i högan sky, men deras sätt att klänga sig fast vid varann i innerlig liokotuksia, deras likbleka ansikten över vilka tårarna sköljde bort all vardagens bekymmer, andades en glöd som icke var av denna världen. De tre talade, talade och talade, grät och grät och talade. De talade om hur eländigt livet var, och hur mycket de älskade varandra, nu och i evighet, amen!

De ensamma pensionatgästerna, som i idel sysslolöshet roat

bespejade kokerskans ryska Påsk genom ett nyckelhål, kände sig lätt ångerköpta. Här försiggick ingenting som inte kunde ha gått igenom filmcensuren med glans, men ändå fick de plötsligt lust att dra sig tillbaka på sina rum och tänka. Låt vara att Morbrodern, den negroida Snic och den likbleka Snac hade druckit litet mer än  $7\frac{1}{2}$ , men tydligen fanns här ändå en hjärtas gemenskap — bättre än den ensamhet som gör hjärtat sjukt och bittert... De drog sig tillbaka från nyckelhålet, den ene efter den andre, och in på sina rum.

Tysta. Utan kommentarer.

Om kokerskan ville fira en rysk Påsk, var det väl hennes ensak ...

Och så är det faktiskt inte fint att titta genom nyckelhål ...

# De Lungsjukas Riksförbund

Kocksgatan 15, Stockholm.

Tel. växel: 41 39 99 och 44 40 40.

Red. Gillbergs bost. tel. 27 05 94.

Kassör Hillers bost. tel. 49 60 96.

## Konvalescentföreningar

Anslutna till De Lungsjukas Riksförbund.

**BLEKINGE LÄN:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. fru Alva Bengtsson, Hantverk.-g. 14, Karlshamn. Korresp. Gösta Hansson, Gyllenstiernas väg 11 a, Karlskrona.

**BOLLNÄS:** Västra Hälsinglands Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Stig Björklund, Fack 34, Bollnäs, sekreterare Birg. Andersson, Fack 34.

**BORÄS:** SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalescentförening, Postfack 216, Borås.

**ESKILSTUNA:** ELKÄ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. Erik Norgren, Djurgårdsv. 16, Eskilstuna. Tel. 364 39. Föreningens postgiro 28 49 47.

**ESLÖV:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Eslöv med omnejd, Box 107, Eslöv. Ordf. Thure Olsson, Eslöv.

**FALUN:** De Lungsjukas Konvalescentförening i Kopparbergs län, Box 21, Falun. Ordf. Karl Pettersson, Borlänge.

**FORSBACKA:** Forsbacka Konvalescentförening. Ordf. Helge E. Tronelius, Storgatan 18, Forsbacka.

**GÄVLE:** Gävle Konvalescentförening. Sekr. Alf Arusell, Brynäs, 35, Gävle.

**GÄVLEBORGS** Centralorganisation för Lungtuberkulösa. Ordf. Ivar Persson, Västanbygd, 10, Sandviken.

**GÖTEBORG:** Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (tel. 11 96 02).

**HALLANDS LÄN:** Hallands Lungsjukas Centralförening, ordf. o. korresp. Lars-Olof Nilsson, Postfack 12, Varberg.

Södra Hallands Konvalescentförening, ordf. Per Carlsson, Hengårdsvägen 3, Halmstad.

Mellersta Hallands Konvalescentförening. Ordf. Bertil Johansson, Nygård, Långås.

Varberg m. omnejd Konv.-förening, ordf. John Höög, Fack 12, Varberg, postgiro 27 69 62.

Norra Hallands Konv.-förening, ordf. Nils Kristensson, Kullavik.

**HOFORS:** Hofors Konvalescentförening. Ordf. Eric Berglöf, Box 800, Hofors I.

**HUDIKSVALL:** Norra Hälsinglands Konvalescentförening. Ordf. Sture Wiklander, Jättendal, sekr. Lars Rönn, Box 6, Stocka 1.

**HÄLSINGBORG:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Kungsgat. 6, Hälsingborg.

**HÄRNÖSAND:** Ängermanlands Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, tel. 2337.

**HÖGANÄS:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs. Ordf. Nils Axén, Bruksgatan 45, Höganäs.

**JÖNKÖPINGS LÄN:** Jönköpings läns lungsjukas Centralorganisation. Ordf. Josef Svensson, Gröna gatan 22 B, tel. 3766.

**Sektioner:** Jönköping: Jönköpingsortens Konvalescentfören. för TBC-sjuka. Ordf. Hugo Staaf, Stadsgården 3.

Värnamo: Värnamoortens Konvalescentförening för tbc-sjuka. Korresp.: Karl Huld, Missionskyrkan, Värnamo.

**KALIX:** Kalixbygdens Konvalescentfören. Ordf. Karl Jönsson, Box 289, Kalix.

**KALMAR LÄN:** Kalmar läns Centralorganisation. Ordf. och korr.: Carl Hellström, Ståthållareg. 13, Kalmar. Kalmar Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Sigfrid Celandier, Bondegat. 3, Kalmar. Tel. 2641.

Nybro: Nybro Konvalescentförening för lungsjuka. V. ordf. och korresp. Sigvard Nordborg, Långgat 20, Nybro. Västervik: Västerviks Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf. och korresp. K. E. Palmgren, Hallströmög. 70, Västervik. Tel. 1551.

**KARLSTAD:** De Lungsjukas Konvalescentförening, Karlstad. Ordf. Stig Bohlin, Skoghall, sekr. Ove Nord, Skåre.

**KIRUNA:** Kiruna Konvalescentförening. Ordf.: Slöjdlärare Alfred Lundström, Matojärvigat. 18, Kiruna.

**KRAMFORS:** Kramfors Konvalescentförening. Ordf. Egon Kårén, Box 946, Kramfors. Sekr. Olle Lindström, Box 531, Frånö. Tel. Frånö 175.

**KRISTIANSTADS LÄN:** De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. och korr. Hasse Eriksson, Helgagatan 16 B, Kristianstad.

**KRONOBERGS LÄN:** Kronobergs läns Konvalescentförening. Ordf. Gustav Björkander, Sanatoriet, Lugnet, telefon Växjö 2188, sekr. Stig Carlsson, Möcklehult, Lenhovda. Postgiro 28 57 82.

**LANDSKRONA:** Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad. Exp. Fiskaregården 31, Postfack 113.

**LULEÅ:** Luleå Konvalescentförening ("Konscento"). Ordf. Bertil Backman, Bivägen 1, Bergnåset, tel. 3519. Korresp. fru Karin Eriksson, Sjöfartsgat. 20, Svartöstad.

**LUND:** Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Folke Thörnberg. Exp. L:a Fiskareg. 4 (tel. 4990).

**LYCKSELE:** Konvalescentföreningen Bången. Ordf. Arne Johansson, Vägsele.

**MALMBERGET:** Malmbergets Konvalescentförening (Malkova). Ordf. Sixten Andersson, Österlånggatan 50.

**MALMÖ:** Understödsföreningen för Lung-tbc-sjuka i Malmö stad. Almbäcksgatan 2 B, Malmö.

**MALMÖHUS LÄN:** Malmöhus Läns Lungsjukas Centralorganisation, Kamrergat. 3, Malmö.

**MEDELPAD:** Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening Skolhusallén 23, Sundsvall. Ordf. Helmer Mattsson, sekr. Margareta Rönnmark. Tel. 569 15.

**NORRBOTTENS LÄN:** Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Widar Östling, Box 520, Luleå 2. Tel. 1424.

**NORRFJÄRDEN:** Norrfjärdens Lungsjukas Förening. Ordf. Rudolf Persson, Sjulsmark.

**NORRKÖPING:** De Lungsjukas Förening och Understödsfond u. p. a. i Norrköping, Skolsgatan 3. Tel. 230 19. Ordf. Harald Roos, sekr. Gunnar Malmqvist.

**PITEÅ:** De Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Håkan Boström, Box 771, Piteå.

**RÄNEÅ:** Råneåbygdens Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Josef Sjöberg, S:a Orrbyn, Niemisel. Tel. 13.

**SANDVIKEN:** Sandvikens Konvalescentfören. Ordf. och korresp. Oscar Engberg, Bessemergatan 5, Sandviken.

**SKARABORGS LÄN:** Skaraborgs läns Konvalescentförening Ordf. Bertil Nordh, Postfack 16, Skövde.

**SKELLEFTEÅ:** Norra Västerbottens Konvalescentförening. Ordf. och korr. fru Nora Lindquist, Egnahemsgat. 40.

**STOCKHOLM:** Föreningen för lungsjuka i Stockholm (FLIS), Bondegatan 58, Stockholm. Ordf. Hugo Karlquist. Exp.: Bondegatan 58. Kassör Per Johansson. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30.

**STOCKHOLMS LÄN:** Stockholms Läns Lungsjukas Konvalescentförening. Postbox 42, Sundbyberg. Postgiro 28 89 42. Ordf. Adr. Carlsson, Barkarby.

**Sektioner:** Sundbyberg, Solna o. Spånga: Lennart Malmqvist, Järvagatan 17, Hagalund. Södertälje: Hilbert Svensson, Dalgatan 21 A.

**UMEÅ:** Konvalescentföreningen Lövsta, Umeå. Ordf. Sigfrid Eriksson, Box 1756, Holmsund.

**UPSALA LÄN:** Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Sven Lindberg, Svarthamn 27, Skutskär. Tel. Harnäs 165. Kassör frkn Ulla Carlsson, Skolsgatan 63 B, Uppsala. Tel. 341 07.

**Sektioner:** Skutskär m. o.: Ordf. Edvard Henriksson, Harnäs;

Tierp m. o.: Ordf. Petrus Eriksson, Box 201, Tierp. Tel. 137;

Söderfors m. o.: Ordf. Folke Axelsson, Östermalm, Söderfors;

Enköping m. o.: Ordf. E. A. Lindkvist, Cyklonvägen 10, Enköping;

Örbyhus m. o.: Ordf. Arne Carlsson, Box 2137, Tierp;

Uppsala m. o.: Ordf. Ulla Carlsson, Skolgat. 63 B, Uppsala. Tel. 341 07.

**VÄNERSBORG:** Norra Älvsborgs Konvalescentförening. Ordf. Thor Tibblin, Nygat. 13, Vänersborg.

**VÄSTERBOTTENS LÄN:** Västerbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Harald Holm, Box 1836, Holmsund.

**VÄSTERNORRLANDS LÄN:** Västernorrlands Lungsjukas Centralförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, Härnösand. Tel. 2337. Sekr. Sven Wallmark, Alléväg. 24. Tel. 1081.

**VÄSTMANLANDS LÄN:** Föreningen för lungsjuka i Västmanland (F. L. I. V.). Ordf. Gunnar Pettersson, Vasagatan 41 A, Västerås. Tel. 332 41.

Sektioner i Köping: Ordf. Rune Ström, Tunadal 11, Box 271, Köping.

**YSTAD:** Konvalescentföreningen för Lungsjuka i Ystad med omnejd. Ordf. J. Ekstedt, St. Västergat. 29, Ystad.

**ÖLAND:** Ölands Konvalescentförening för lungsjuka. Ordf. och korresp. Harald Gustafsson, Mörbylånga.

**ÖREBRO LÄN:** Örebro Läns Patientförening, Postfack 92, Örebro. Ordf. Nils Belfrage, S:ta Birgittagat. 15 A, Örebro.

**ÖRNSKÖLDSVIK:** Norra Ängermanlands Konvalescentförening. Ordf. Aug. Lundberg, Järved, kassör Carl J. Jansson, Box 276, Örnköldsvik.

**ÖSTERGÖTLANDS LÄN:** De Lungsjukas Förening i Östergötland, Box 101, Linköping. Tel. 4440. Ordf. Thure Nilsson.

**ÖSTERSUND:** Jämtlands Läns Konvalescentförening, Box 139, Östersund. Ordf. B. E. Norman. Tel. 3601 kl. 17.30—18.30.

## Stark inledning och starkt slut...

(Forts. fr. sid. 10.)

### Lång men saklig decharge-debatt.

Så var turen kommen till framläggandet av verksamhetsberättelsen och den debatt härom, som livligt förordades från förbundsstyrelsehåll. Kongressen beslutade visserligen att berättelsen skulle behandlas punkt för punkt — om man med detta beslut hoppades undvika alltför långa utjutelser, är ju inte gott att veta — men det var många punkter och debatten tog likväl hela återstoden av första dagen i anspråk. Till ombudens heder må dock framhållas, att denna debatt dock hela tiden fördes strängt sakligt och att inga som helst maraton-anföranden höllos. Måhända var det vetskapen om att edifon-rullarna noga registrerade varje ord, som var en bidragande orsak här till. I så fall må de vara dubbelt välsignade!

Den av verksamhetsberättelsens olika avsnitt som drog längst tiden av debatten var "socialvårdskonferenserna", vilket f.ö. alls icke kan betecknas som märkligt, då denna del av förbundets och föreningarnas verksamhet hör till de allra viktigaste. Något som alla talare också voro livligt medvetna om och samfällt underströko. Men det var ju många erfarenheter som skulle ventileras, många råd som skulle ges och tas och då får man väl icke undra på att debatten om detta "lilla avsnitt" upptager ej mindre än 21 sidor i det färdiga protokollet!

Slutet blev i alla fall vad alla räknat med: verksamhetsberättelsen lades med godkännande till handlingarna och förbundsmötet beslutade i enlighet med revisorernas förslag att bevilja förbundsstyrelsen full och tacksam ansvarsfrihet för verksamhetsårets förvaltning.

Förbundsmötet beslutade även att godkänna styrelsens förslag till fördelning av årets behållning, varav som sig bör lejonparten anslags till studie- och kursverksamhet samt organisationsarbete, men även personalens sjukfond ihågkoms med ett skapligt anslag.

Och när den saken var klar, var det också slut på första mötesdagen.

### Bussfärd till Skogskyrkogården,

till avlidne förbundsordförande Erik Frithiofs grav, stod allra först på fredagens program. Redan kl. 8 samlades deltagarna vid Norra Bantorget, där snart två av Spårvägsbolaget "stora röda" infunno sig och plockades fulla samt kl. 8.16 stuko iväg mot Slussen.

Det blev en anslående minnesstund vid den avhållne kamratens nyligen avtäckta gravvård, med nedläggning av kransar och blommor från de nordiska broderorganisationerna och från förbundet samt ett gripande tal av förbundsstyrelseledamoten Hilding A. Ståhl, återgivet på annat ställe i Status. Allt säkerligen efterlämnande ett oförglömligt minne för deltagarna.

### Behandling av motioner och föredrag om Norrbottens eftervårdsätgarder

tog hela andra kongressdagen i anspråk och dock kunde man, tack vare att bussarna från Skogskyrkogården dirigerades direkt till möteslokalen, påbörja förhandlingarna redan kl. 10.00.



Riksdagsmän och revisorer. Fr. v. revisor Åke Widell, riksdagsman Edvin Gustafsson i Bogla och riksdagsman John Lundberg, Uppsala.

Början gjordes med de inkomna motionerna, av vilka den första gällde centralisering av föreningarnas julinsamlingar, d. v. s. egentligen de s. k. jubileumssanatoriernas inlemmande i en centraliserad insamling för de län där de äro belägna. Frågan om insamlingarna och dess centraliserande är ju ingalunda ny. Den har varit föremål för behandling på tidigare förbundsmöten och principbeslut har också fattats om att förbundets föreningar skola följa de direktiv i saken som lämnats av medicinalstyrelsen (genom cirkulärskrivelse till landets alla sanatorieläkare) och av Näringslivets Granskningsnämnd (bestämmelser för erhållande av s. k. kontrollgirokonto). Det var dock tydligt att åsikterna om vilken väg som är den bästa, minst sagt äro delade ute i landet och att det ingalunda är jubileumssanatorierna, som uppträda som motståndare till centraliseringen. Efter en mer än timslång debatt beslutade förbundsmötet uppdraga åt verkställande utskottet att företaga en skyndsam, allsidig och förutsättningslös utredning av hela frågan. Varav man kan draga den slutsatsen att nästkommande förbundsmöte blir i tillfälle att fatta definitivt beslut i denna lika segslitna som viktiga fråga.

Motionerna 2—5 hade av förbundsstyrelsen föreslagits att sammanslås, d. v. s. behandlas i ett sammanhang, då de alla rörde samma fråga — tidningsfrågan. Förbundsmötet beslutade dels att behandla dessa motioner gemensamt enligt förslaget, dels — efter en 82 minuter lång debatt — att bifalla förbundsstyrelsens förslag att tillsätta en kommitté om tre personer med uppdrag att utreda frågan i hela dess räckvidd. Till kommittévaldes riksdagsman Sigfrid Jonsson, kamrer Einar Hiller och ombudsman Rudolf Zetterlund.

Diskussionen syntes emellertid ha gjort ombuden hungriga, ty ett förslag om att ta lunchpaus en halvtimme tidigare än tidigare bestämt, vann allmän och spontan anslutning.

### Riksdagsman Ernst Hage från Luleå

höll efter lunchen ett intressant, med fakta och sifferuppgifter späckat, föredrag om vad Norrbottens lands-

ting åstadkommit i eftervårdande åtgärder för länets lungsjuka. Herr Hage började med ett citat, huru en statsman en gång yttrat att bästa sättet att bedöma ett lands värde som kulturland, var att undersöka hur man ordnat för sina sjuka och i detta fall måste man säga att Sverige håller sig mycket väl framme.

Att Norrbotten, som på ett alldeles särskilt sätt drabbats av tuberkulosen, också tvingats att försöka åstadkomma en del goda saker då det gäller konvalescentvården och i viss mån är att anse som ett föregångslän i sådana saker, är ingenting som vi vill skryta med, framhöll talaren. Vi äro väl medvetna om att det även i vårt län återstår mycket att göra, men det som gjorts har också fört det goda med sig att andra län funnit sig böra uträtta något liknande och på det viset bli ju våra initiativ än mer värdefulla.

Omskolningen till ett lämpligt arbete för de tuberkuloskonvalescenter, som tidigare haft en ur konvalescent-synpunkt otjänlig sysselsättning, är ett av eftervårdens allra viktigaste problem framhöll hr Hage och förklarade sig anse att åtgärder i detta hänseende, även om de kosta mycket pengar, äro fullt försvarliga även ur nationalekonomisk synpunkt. De Lungsjukas Riksförbund har en stor uppgift att fylla, då det gäller att förmå myndigheterna att göra något på detta område, slutade riksdagsman Hage.

Sedan talaren avtackats av mötet med rungande applåder och av tjänstgörande ordföranden, vilken förklarade att förbundet skulle göra allt för att dess synpunkter på frågan skulle komma fram till myndigheterna samt framhållit, att om alla kommunalmän i riket vore likadana som norrbottningarna skulle svårigheterna att få något utträttat snart vara övervunna, övergick mötet åter till motionerna.

### Ännu ej mogna för längre kongressperioder.

Uppsalas länsförening hade motionerat om införandet av längre intervaller mellan förbundsmötena, förslagsvis arrangerandet av dem vartannat år. Av debatten kring denna motion framgick att mötet, trots den avsevärda besparing som ett bifallande av motionen skulle innebära, icke ansåg tiden för en sådan utökning av kongressperioderna ännu vara inne och som främsta skäl härför anfördes att den årliga kontakten å förbundsmötet mellan ombuden sinsemellan och mellan ombuden och förbundsledningen vore så betydelsefull att kostnaderna icke finge äventyra densamma. Då förbundet hunnit ytterligare stabiliseras kunde det vara skäl att återkomma med förslaget.

Och så beslutade förbundsmötet att icke bifalla motionen.

Kronobergs länsförenings motion om utredning av förutsättningarna för inspelande av en kortfilm, berörande de lungsjukas eftervårdsproblem bifölls i princip och hänsköts till verkställande utskottet för åtgärder.

Längre diskussion blev det däremot om Kalmarföreningens motion rörande innehållet i Status. En timplång debatt utmynnade i att förbundsmötet enade sig om ett av Vidar Östling, Luleå, föreslaget uttalande,

att det socialpolitiska materialet i Status skall utökas och

att tidningens egenart som förbundsorgan skall ytterligare markeras.

Innan fredagsförhandlingarna avslutades hann man också med att besluta att starta redan kl. 9.00 på sista kongressdagen — lördagen.

### Tre synnerligen givande föredrag

utgjorde inledningen på lördagsförhandlingarna. Det var riksombudsman Sixten Hammarberg, som talade om förbundets framtida verksamhet, arbetsberedningsassistent Olle Bergström, som gjorde en resumé över Sociala utskottets syn på utvecklingen och riksstudieledare Hilding A. Ståhl, som talade om förbundets studieverksamhet.

Beträffande dessa tre föredrag är det bara två saker att beklaga, dels att de icke kommo förrän sista dagen och dels att Status begränsade utrymme icke ger möjlighet att referera dem. Vad det sista beträffar kan det möjligen rättas till, i det vi skola försöka få möjlighet att i kommande nummer åtminstone delvis publicera föredragen och vad det gäller dessas placering i mötesprogrammet, kan det tas ad notam till nästkommande kongress.

I varje fall voro mötesdeltagarna vid den efterföljande debatten eniga om att dessa tre föredrag givit kongressen något av bestående värde, något som varje ombud och varje föreningsmedlem kan ha nytta av både i arbetet för hemmaföreningen och för den personliga utvecklingen. Diskussionen pågick f. ö. ända till kl. 12,30 och man var t. o. m. tvungen ta till tidsbegränsning för att alla talare skulle få tillfälle föra fram sina synpunkter på de berörda frågorna.

### Socialvårdskurs och jubileumsskrift

var två saker som förbundsmötet, på förslag av styrelsen beslutade om. Socialvårdskursen gäller 1948 — för innevarande år är sådan redan beslutad — och skall om möjligt anordnas på samma ställe som de tidigare, d. v. s. vid Bommerviks förbundsskola, och jubileumsskriften skall komma ut 1949, då förbundet fyller 10 år. Det gäller att vara ute i tid med ett sådant beslut och därför tillsattes också en kommitté för frågans ordnande och denna kom att bestå av hrr Hiller, Ståhl och Vallmark.

### Riksdagsman Sigfrid Jonsson blev förbundsordförande.

Näst sista punkt på dagordningen var valen och först av dessa gällde det att utse ny förbundsordförande.

Ende föreslagne var riksdagsman Sigfrid Jonsson i Järvsand, och denne valdes enhälligt och med acklamation till förbundsordförande. Ett synnerligen populärt val.

Till sekreterare omvaldes A. E. Gillberg, till förbundskassör omvaldes Einar Hiller och till övriga ledamöter av verkställande utskottet omvaldes hrr Olle Bergström, Sven Lindberg, Oscar Persson och Hilding A. Ståhl.

Valet av övriga förbundsstyrelse (åtta personer) skedde med slutna sedlar och valda blevo: fru Alva Bengtsson, Karlshamn, hrr Yngve Mattsson, Härnösand, Vidar Östling, Luleå, Rudolf Zetterlund, Göteborg, Charles Andersson, Örebro, Carl Hellström, Kal-

mar, Harald Roos, Norrköping och John Höög, Varberg.

Till suppleanter valdes: för V. U.: hrr Carl Mohlin, Norrsundet, Hugo Karlquist, Stockholm, Alfred Lindahl, Västerås, Per Johansson, Nils Gustafsson, Elof Eklund och Bertil Nykvist, samtliga Stockholm; för övrig förbundsstyrelse: Axel Hansson, Karlskrona, Sven Vallmark, Härnösand, Sixten Andersson, Malmberget, J. A. Hilmersson, Göteborg, Gustav Björkanter, Växjö, Nils Belfrage, Örebro, Harry Oskarsson, Linköping och Lars Olof Nilsson, Varberg.

Till förbundsrevisorer omvaldes hrr Bengt Ericson, Rönninge, Åke Widell och Lennart Åkerström, Stockholm, med Linnéa Eriksson, Stockholm, Gustaf E. Ohlson, Nacka och Stig Sandberg, Stockholm, som suppleanter. Till yrkesrevisor omvaldes auktoriserade revisorn Sven Falk, med auktoriserade revisorn André Falk, som ersättare.

Slutligen beslutade kongressen att ett uttalande i form av telegram skulle avsändas till socialminister Möller och antog det förslag härtill som gjorts av redaktionskommittén, och vilket återfinnes på annan plats i detta nummer.

### Den nyvalde förbundsordföranden,

riksdagsman Jonsson, höll därefter ett tal till kongressen, bl. a. erinrande om de stora och krävande arbetsuppgifter som väntar, om hur angeläget det är att förbundet fortsätter på den linje som otvivelaktigt givit bevis för att förbundet blir mer och mer officiellt er-

känt, erkänt på så sätt att det blir en naturlig sak att då det gäller det sociala arbetet, evad det rör sig om sjukvård, bostadsfrågor, arbetsvård, ja allt som berör de lungsjuka, vi själva få vara med och göra vår röst hörd. Men för att ernå detta fordras också mycket av oss, vi måste ständigt rusta oss för dessa uppgifter, fostra och skola oss så, att vederbörande institutioner finner, att de få kloka, förnuftiga och sakligt väl genomtänkta råd utav vårt förbunds medlemmar. Sker detta, så skola vi också finna att det arbete vi lägga ned för ernående av förbättrade förhållanden för landets lungsjuka, icke kommer att bli fruktlösa utan skall leda fram mot det mål vi eftersträva, social trygghet för oss alla.

Sedan kongressens utländska gäster därefter framfört sitt tack för att de fått tillfälle närvara och lyckönskat förbundet till fortsatt, framgångsrikt arbete avslutade mötesordföranden, Alf Hultén, 1947 års förbundsmöte med följande ord:

— Vi ha nu alltså kommit till den punkt, då detta förbundsmöte skall avslutas. Jag skall endast tacka för det förtroende och överseende, som har visats presidiet från mötesdeltagarna. Efter det vackra tal, som hållits av vår nye förbundsordförande, som jag ber att få hjärtligt välkomna i förbundets organisatoriska arbete, skall jag inskränka mig till att tacka er samtliga för det intresse ni visat under detta möte och jag vill uttala en förhoppning, att de erfarenheter ni här gjort skall komma ut i landet och bära frukt för de lungsjuka.

Med dessa ord ber jag få förklara 1947 års förbundsmöte avslutat."

## Vid Erik Frithiofs grav

(Forts. fr. sid. 5.)

Det är den tro han ägde på en bättre framtid för oss lungsjuka. Det är den förmåga han ägde att förmedla denna tro till oss andra. Det är också — och sannerligen inte minst — den förmåga han ägde att i alla livets skiften inge oss, hans kamrater, det hopp, som allenast gör en sådan tro möjlig.

Erik Frithiof väckte oss lungsjuka till medvetande om oss själva, inte bara till medvetande om vår belägenhet utan också om våra möjligheter och inneboende resurser. Därför är denna minnesvård över en fallen kamrat inte bara en gravsten utan också en milsten, en milsten på den väg vi lungsjuka vandrar. Bakom oss som är samlade här skymtar en väldig arme vid horisonten. Det är vårt lands alla lungsjuka, sanatoriernas, sjukstugornas och dispensärernas inskrivna, en stor grupp människor i samhället, som bidar sin tid i väntan på dagar av hälsa och trygghet, på dagar av frihet från fattigdomens och nödens oro. Hur skulle vi vara beskaffade om vi inte kände att det är till oss och vår rörelse, som de knyter så många av sina drömmar

och förhoppningar? Hur skulle vi vara beskaffade om vi inte — var och en efter sin förmåga — med glädje tog på oss uppgiften att åt dessa våra sjuka och arbetsoförmögna kamrater söka skapa trygghet, trivsel och lyckomöjligheter i morgondagens värld?

Det är den uppgift Erik Frithiof lämnat i arv åt oss, och det tillkommer nu oss att med skaldens ord säga:

Det arv vi fått det vilja vi förvalta.  
än gror vår teg av nya vårars blom,  
och trofast skola våra händer vira  
en krans åt dig, o svenska fattigdom.

— — —

På denna gravsten rest över Erik Frithiof av tacksamma kamrater läser vi de vackra orden: "För andra — icke för sig själv."

Vi kan inte göra något bättre än ta dessa ord med oss från denna plats, minnas dem och i våra liv söka förverkliga deras innebörd. Det finns intet sätt på vilket vi bättre kan hedra Erik Frithiof, intet sätt på vilket vi bättre kan hålla hans minne ständigt levande i våra tacksamma hjärtan och i vårt förbunds historia.

# Etter ANNAT

## Om löpsedlar och förstasidesrubriker

svarade strikt mot verkligheten skulle mycket här i världen vara annorlunda. Framför allt på tuberkulosfronten. Då och då kommer en upptäckt, mer genial, mer epokgörande, mer snabbt verkande än någon människa kan drömma om och revolutionerar hela arbetet med tuberkulosbekämpandet, allt enligt löpsedlar och feta förstasidesrubriker — men ack med så litet verklighet bakom.

Framför allt är det kvällstidningarna som excellerar i denna slags uppsmällning. Fråga är i alla fall om inte tidningen Expressen satte rekord i detta slags journalistik torsdagen den 10 juli då så gott som halva löpsedeln och en 3-spaltig första-sides-rubrik förkunnade att "Revolutionerande metod mot tbc gör skyddskampen 10 ggr snabbare" samt i 4-spaltig övergång till Senaste nytt-sida fortsatte med "Tiofalt ökad takt i kampen mot TBC. Genial teknik av professor Dubos". Och vad gällde uttalandena bakom dessa jätteuppsmällningar? Jo, att den berömde fransk-amerikanske bakteriologen René J. Dubos lyckats finna på en metod att betydligt snabbare än förr pröva ev. uppdykande nya medlen mot tbc, vilka visserligen äro många men också i flertalet fall helt utan effekt. Det hör till saken att professor Dubos i ett annat uttalande om samma sak framhåller, att "för min personliga del tror jag, att läkarna småningom kommer att överge dessa moderna kampmedel och återgå till de gamla beprövade serologiska och immunologiska metoderna."

Det må vara aldrig så journalistiskt rätt att ordentligt "smälla upp" vad man anser vara en stor nyhet, men vanlig journalistisk anständighet brukar också

fordra att man hos den inhemska sakkunskap som står till buds tar reda på om saken är värd att slås upp på ett sådant sätt. I synnerhet då det som här är fråga om att väcka en hel massa falska förhoppningar hos en stor grupp sjuka människor vilka tacksamt och kritiklöst anama varje i pressen framförd nyhet om "sin" sjukdom och ofta göra sina läkare bekymrade genom krav på att genast bli behandlade med "det och det medlet, som det skrivits så mycket i tidningarna om".

Låt vara att hetsen på en kvällstidningsredaktion är fruktansvärd timmen och timmarna före pressläggningen, så mycket tid, som åtgår för ett telefonsamtal med någon av våra på området erkända experter-läkare, bör man i alla fall ta sig. Det vinner tidningen på. I längden!

### A.-B. S. MOSER SKROTLAGER

Köper och säljer

### JÄRN- och METALLSKROT

LAGER: Pipersgatan 34

Stockholm. Tel. 50 26 13

## MIN SOMMARFLICKA.



är en verklig liten raring eller hur? Och Birgitta heter hon och varmt och skönt var det på Möja — och i vattnet med — när bilden togs. Fast det senare syns förstas inte på fotot — för "knäpparen" stod just i vattenlinjen. Det är bäst meddela de små-ungherrar som få syn på bilden att vi inte komma att tala om adressen, Birgittas förstas. Den behåller vi för oss själva



— Nej, säger jag. Ni kan inte få ledigt i morgon för Andersson har också begärt ledigt och det var hans svärmor som dog först!

— Män är precis som tandkrämstubererna.

— Hur så?

— Man måste krama dem ordentligt för att få något ur dem.

100 intyg värdmärke av Notarius Publicus bekräfta

att även svåra mjällbildningar

läkas med **SEBUSAN** på 8 dagar

Detsamma gäller huvudklåda och fett hår samt håravfallet förorsakats av mjäll. Fråga i Eder affär. Där veta de att Sebusan svavel-tinktur hjälper (kr. 3:16 o. 5:69 pr fl. inkl. skatt). — Kvisslor försvinna ofta på en enda natt med Sebusan svavelcreme (kr. 2:11 pr tub). Hos apotek, färg-handlare samt övriga affärer i branschen. SEBUSAN-FABRIKEN, Stockholm Ö.



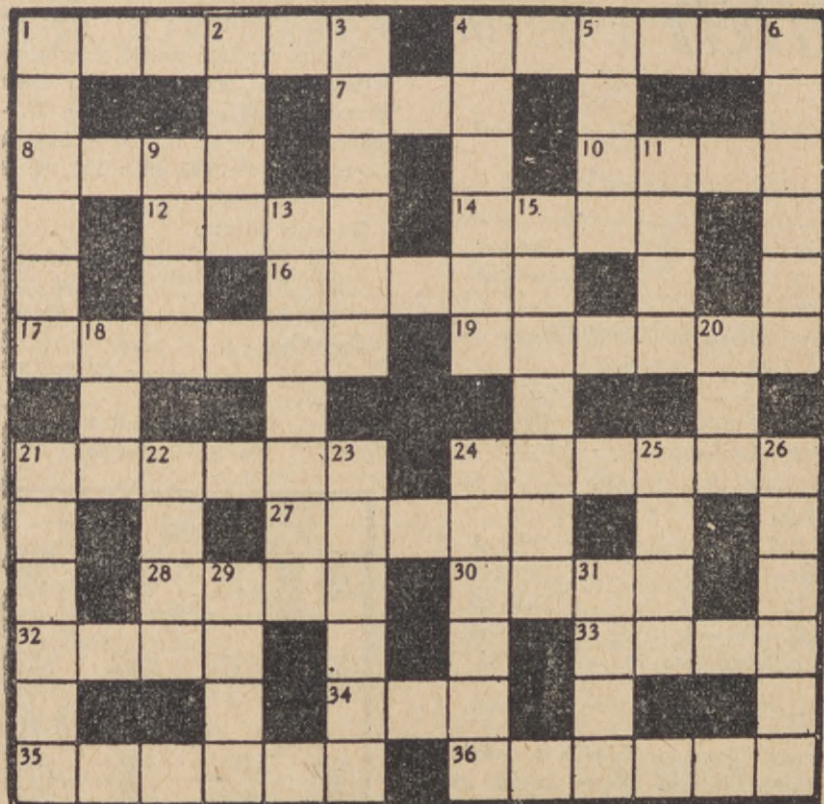
# KORSORD Nr 8

## TÄVLINGSREGLER.

Lösningar till månadens korsord skall — i urklipp eller avskrift — insändas till Status red., Kocksagatan 15, Stockholm, senast den 10 september. Givetvis endast en lösning per deltagare.

För att komma med i prisbedömningen måste lösning märkas "Korsord 8". Och glöm heller ej att utsätta namn och adress, red. är icke klärvoajant!

Två priser, resp. 10:— och 5:— kronor, utdelas. Sätt igång och lös!



## Lösningen till korsord nr 6

B	R	E	V	B	A	R	A	R	E					
B	O	Y	S	Y	R	G	E	L	E					
S	K	R	A	S	T	A	D	G	A					
A	S	T	A	T	A	A	L	K	A					
N	A	B		U		I		G						
F	Ö	R	M	I	L	D	R	A	N	D	E			
A	V	E		L	Y	O	N	G	I	R				
N	E		G	A	M	M	A	L		L	A			
G	R	A	A	M	I		Ä	K	E	R				
S	T		U	D	E	N	T	R						
M	Y	T		A	L	O	E		S	M	A			
N	A	R				G	A	T	A					

### VÄGRÄTA ORD.

### LODRÄTA ORD.

- Nödvändig för att klara verkligt högtflygande plan. (6)
- Kan plockas redan på våren av den som går i snåren. (6)
- Ett utspottat ord. (3)
- Stockholm — Motala. (4)
- Den kan flyga. (4)
- Form. (4)
- Sälja smöret och tappa pengarna. (4)
- Är världsmästaren i tungviktsboxning. (5)
- En hyllning i bunden form. (6)
- Rast och ligger ej i lä. å(6)
- Del av ration. (6)
- Är ingen motor- eller segelbåt utan (6)
- Korpral Kask ta'r två man och genomsöker terrängen! (5)
- Voro de omskrivna, svåråtkomliga rönnbären. (4)
- Stundom fyrkant. (4)
- kan förekomma gång på gång i —. (4)
- Förekommer både med och utan kottar. (4)
- Även om man får -rum kan man råka i -nöd. (3)
- Karl som omtalas i nordiska gudasagan i samband med -ök. (6)
- "Scen-arbete". (6)

- Håller mången tillgodo med i bostadsbristens tidevarv. (6)
- Kan påträffas både under vård och före brev och skrift. (4)
- Var allting på Mackie Knivens bröllop i Tolvskillingsoperan. (6)
- Firades som helgdag i Sverige för ett par hundra år sedan. (6)
- Kraftigt tilltagen man. (4)
- Då vardagsbestyren kopplats bort (6)
- Mindre omtyckt av bonden än av hans katt. (4)
- Fem i morse. (4)
- Australiern torde vara Din . . . (7)
- Något som syster inte anser lönt instruera . . . (7)
- Hasse Z. trivdes där. (3)
- Kungen har gjort mången . . . (3)
- En känsla av inre tomhet. (6)
- Finnes både fasta och flyttbara. (4)
- Vad gör man på kafferep? (6)
- Nu må jag väl bli . . ., sa han som satt mellan prästen och garvaren. (6)
- Kan man ha i panna. (4)
- En som känner vår jord i grunden. (6)
- Är potatisen icke den enda "knölen" som har. (4)
- "En kant av sand på älvens strand". (4)

skall se ut så här — om den är rätt. Så var det också med det överväldigande flertalet denna gång. Det förelåg tydligen en intensiv lust efter revansch för den kvistiga "femman" och var säker om att man tog den. Endast sju (7) felaktiga lösningar hittade vägen till red., vilket blir en så fantastiskt låg felprocent att vi inte bry oss om att räkna ut den ens! Och till på köpet kunde samtliga 7 felaktigheter rubriceras såsom rena slarvfel! Bravo lösare!

Bland massan av lösningar fiskades följandes upp som pristagare (det är till att ha tur): fru Solvind (?) Josefson, Sannatoriet, Romanäs, och herr Hilding A. Ståhl, Lilla Astringe, Stockholm 5, vilka alltså ha att emotse resp. 10:— och 5:— kronor per post.

Till slut tacka vi för alla hälsningar och kunna icke neka oss nöjet citera en glad lösare, som skriver: Skönt att för en gångs skull få ett korsord, som man inte behöver grubbla sig tokig på att klara av! Tack!

Men eftersom smaken är olika fanns det flera som menade att "sexan" var otillbörligt enkel! Vad komma våra lösare att säga om "medelsvåra 8:an"?



# Schackspalten

Red. av  
E. LUNDIN

## Når Ståhlberg slog Euwe.

Ståhlbergs vinst mot exvärldsmästaren dr M. Euwe vid turneringen i Buenos Aires, får väl sägas vara höjdpunkten på svenskens vackra segerrad. Partiet följer här med segrarens egna kommentarer.

### Sicilianskt parti.

Euwe.	Ståhlberg.
1. e2—e4	c7—c5
2. Sg1—f3	d7—d6
3. d2—d4	c5×d4
4. Sf3×d4	Sg8—f6
5. Sb1—c3	a7—a6
6. Lf1—e2	e7—e6
7. 0—0	Lf8—e7
8. f2—f4	Dd8—c7
9. a2—a4	Sb8—c6
10. Kg1—h1	Lc8—d7
11. Sd4—b3	

Samma ställning uppkom i en tidigare rond av turneringen i partiet Euwe—Najdorf. Den sistnämnde spelade 11. —, Sa5 men kom efter 12. S×a5, D×a5. 13. De1 i stora svårigheter. Övertygad om att vits omständliga spelanläggning, med en försvagad bondeställning och en halvutvecklad damflygel, egentligen bör vara ofarlig för svart, som ju har fullbordat sin mobilisering, är utan svaga punkter och kan besvara vits något konstlade manövrerande på kungsflygeln med en motattack på damflygeln beslöt jag mig för att söka vederlägga den av Euwe valda varianten med det nu följande springardraget som jag sett Lundin använda i liknande ställningar.

11. — —	0—0
12. Le2—f3	Sc6—b4!
13. e4—e5	— —

Den store logikern Euwe vill ej ge mig tillfälle till Lc6 utan söker rubba mina cirklar.

13. — —	Sf6—d5!
---------	---------

Ett välmotiverat bondeoffer.

14. Sc3×d5	Sb4×d5
15. Dd1—e2	— —

Efter 15. L×d5, e×d5. 16. e×d6, L×d6. 17. D×d5, Le6 är vit i förlägenhet om en räddande fortsättning, och om han i stället för 17. D×d5 spelar 17. Sd4, är 17. —, Tf—e8 mycket starkt.

15. — —	Sd5—b6!
---------	---------

Svart har nu definitivt hand om initiativet.

16. a4—a5	Sb6—c4
17. e5×d6	Sc4×d6
18. Tf1—d1	— —

Svart hotade med kvalitetvinst genom 18. —, Lb5.

18. — —	Ld7—b5
19. De2—f2	Sd6—f5
20. Lc1—e3	— —

Ett bondeoffer, i hopp om att blicka gudarnes vrede.

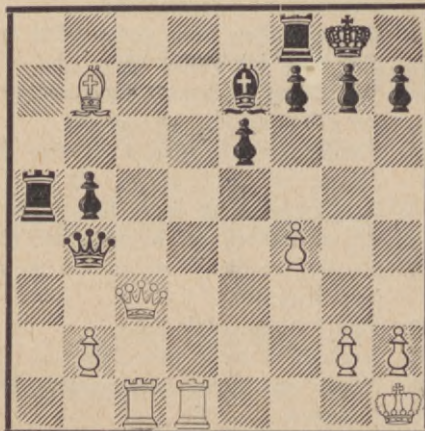
20. — —	Sf5×e3
21. Df2×e3	De7×c2
22. Sb3—d4	Dc2—c5
23. Ta1—c1	Dc5—b4

Naturligtvis inte 23. —, Da7. 24. Tc7, etc.

24. Sd4×b5	— —
------------	-----

Genom den nu inledda förenklingsmanövern hoppas Euwe kunna rädda slutspelet, tack vare de olikfärgade löparne.

Ställning efter 26. De3—c3.



24. — —	a6×b5
25. Lf3×b7	Ta8×a5
26. De3—c3	Ta5—a4

Svart framtingar nu ett vunnet slutspel.

27. g2—g3	Le7—f6
28. Dc3×b4	Ta4×b4
29. Tc1—c2	Tf8—b8!

Förhastat vore 29. — T×b2 på grund av 30. T×b2 L×b2. 31. Tb1.

30. Lb7—c6	h7—h5
31. Td1—d2	h5—h4
32. Kh1—g2	g7—g6

33. Lc6—f3	Kg8—g7
------------	--------

34. Lf3—e2	Tb8—d8
------------	--------

Inledningen till en avgörande manöver.

35. Td2×d8	Lf6×d8
------------	--------

36. Kg2—h3	Tb4—b3!
------------	---------

Vit kan nu inte undgå ytterligare materiell förlust. På 37. Tc5 har svart förutom den enkla fortsättningen 37. —, b4 även 37. —, T×b2! till sitt förfogande (38. L×b5, Lb6! 39. Te5 eller Tg5, f6, etc.).

37. Le2—d1	— —
------------	-----

Ett sista försök.

37. — —	h4×g3!
---------	--------

38. Tc2—d2	g3×h2†
------------	--------

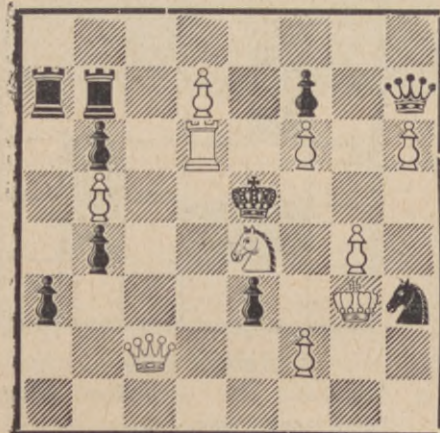
39. Kh3×h2	Ld8—c7!
------------	---------

Uppgivet.

(Anm. av G. Ståhlberg.)

## PROBLEM N:R 145.

Av L. B. Salkind.



Matt i två drag.

Lösningar: Problem nr 143: 1. Kg6.  
Problem nr 144: 1. Lf6.



BORAS och SÖDRA  
ÄLVSBORGS LÄN

## A.-B. Alf Stigens FÄRGERI

Tel. 551 70

SANDARED

Färgning, Appretering  
Konstlädertillverkning

RÖR & SANITET, Kinna  
Tel. 104 05 Klaesson & Son Tel. 104 05  
Utför nyanläggningar, omläggningar,  
reparationer och undersökningar för  
vatten, ventilation och sanitet.  
Anbud lämnas kostnadsfritt på begäran.  
Säljer all modernaste material inom  
branschen.

### BORAS EXPORTAFFÄR

Köpare till

Järn- o. Metallskrot samt Textilavfall  
Kråkeredsvägen 6 — Telefon 156 20  
— B O R A S —

BETALD ANNONSPLOTS

ESKILSTUNA

### Esso Bensinstation

Kungsvägen 9. Tel. 306 94.  
I bostaden 351 03.

Innehavare Einar Andersson

I

ESKILSTUNA

BENSIN. OLJOR.

Fullständig service

### Västermalms Livsmedel

(Ebba Gustafsson & Co)

Franzéngatan 35 — Telefon 337 17

FÖRSTKLASSIGA VAROR.

STOR SORTERING

SE PÅ SLANTEN  
OCH KVALITÉN—

köp i

**konsum**  
ESKILSTUNA

### BENANDERS CYKELAFFÄR

Kungsvägen 23 ESKILSTUNA Tel. 320 03

CYKLAR AV OLIKA MÄRKEN

Reparationer utföras omsorgsfullt

FALKÖPING

## Bröderna Wahl A.-B.

FALKÖPING

Tel. 148 o. 1148 — Tel. 148 o. 1148

Disponenten 902

GÄVLE

Lantmännens Tryckeri  
VESTLUND & Co.

N. Kungsgat. 31 - GÄVLE - Tel. 3083

Specialitet: Tidningar och Tidskrifter

### C. NORDSTRÖMS

Begravningsbyrå

Emottager beställningar å allt, som till-  
hör branschen (även vid eldbegängelse).  
Alla sorters KISTOR o. SVEPNINGAR  
alltid på lager. OBS! Fri transport.  
Skickliga sveperskor. Tel. 536 Gefle.



## FOLKETS HUS- RESTAURANGEN

GÄVLE

GOD MAT i trivsamt miljö

Öppen: Vardagar kl. 9—22

Söndagar kl. 13—22

LUNCH: Vardagar kl. 9—15

Söndagar kl. 13—18

BETALD ANNONSPLOTS

GÖTEBORG

Alos självklistrande

KUVERT, KORTBREV,

AVLÖNINGSPÅSAR

Ensamtillverkare:

A. LINDGREN & SÖNER

Göteborg

Birger Eriksson - JUVELERARE

Engelbrekts gat. 39 B (hörnet av Arkivg.)  
Telefon 16 25 05

FÖRLOVNINGSRINGAR och VIGSEL-  
RINGAR — NYSILVER.

Nya arbeten samt reparationer utföras  
fort och till billigaste priser.

GÖTEBORG

Köp Eder elektriska armatur  
hos

## Elektricitet

Rosenlundsplatsen 4 - Tel. 11 37 74

Filial: Redbergsplatsen 6 - Tel. 11 37 75

JÖNKÖPING MED  
OMNEJD

## June-Munktell Marinmotor

för fiske-, frakt- o. passagerarefartyg

AKTIEBOLAGET

JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK

Jönköping. Telegr.-adr.: Motor  
Telefoner: 197, 897.

Efterfråga varumärket

DJEDDI

vid köp av korsetter  
och underkläder

AB DJEDDI - Jönköping

ABRAHAMSSONS Snickerifabrik  
SMÅLANS TABERG

Tel.: 77 och 277 fabriken, linjevälj., 8 fa-  
brikör Arneld Abrahamssons bost., 180  
fabrikör Hans Abrahamssons bost.,  
76 fabrikör J. H. Abrahamssons bost.  
Tillverkning av alla slags byggnadssnic-  
kerier, hyvl. och ohyvl. trävaror. För-  
säljer: PLYWOOD, MASONITE, TREE-  
TEX, ANKARBOARD m. m.

BETALD ANNONSPLOTS

HALMSTAD

BETALD ANNONSPLOTS

KIRUNA

H. JAKOBSSONS EFTR.

SPECERIAFFÄR

ALLTID PRIMA VAROR

Hj. Lundbohmsvägen 60 — Tel. 302

Tandläk. Bergström, tel. 501.

Tandläk. Björn, tel. 163.

Tandläk. Bäcklund, tel. 569.

## KIRUNA

Kiruna Vulk- & Regummeringsverkstad  
**JOHN HÖGSTRÖM**  
Tel. 380 KIRUNA Tel. 380  
Försäljning och reparation av  
**BILDÄCK, SLANGAR samt CYKLAR**

**ÖSTLUNDS**  
**SPECERI- & MATVARUAFFÄR**  
Hj. Lundbomsvägen 72 — Telefon 333  
Dagligen färskt **KÖTT** o. **FLÄSK**.  
Prima Charkuterivaror, Specerier,  
Konserver, Delikatesser m. m.  
— KORTVARUAVDELNING —

Alltid färska **BAKVERK**  
**CONDITORI BRÄNDA TOMTEN**  
(PAUL LAVÉN)  
— Tel. 109 —  
**TÄRTOR — EFTERRÄTTER**

## KOLSVÄ

BETALD ANNONSPLATS

## LINKÖPING

### STORA HOTELET LINKÖPING

Förnämliga matsalar. Storartad festväning för alla slags beställningar. Gott bord. Facila priser. Utmärkt musik.

Trädgårdsföreningens Restaurant  
Rekommenderas.

**KISTDEKORATIONER**  
modernt och smakfullt utförda. De olika säsongernas blomster finner Ni bäst i

### ÖLLEGÅRDS BLOMSTERHANDEL

Platensgatan 6. Tel. 209 60.

## LULEÅ

### Äkta finn-bastu

får Ni hos **Ulrik Nilsson**  
på **Mjölkudden!**

Damer: torsdagar

Herrar: fredagar och lördagar

Tel. Luleå 1836

## Bilder utan ord



Flegmatikern.



Krus.



Skapelsen.

## LULEÅ

PRÖVA

**SJÖGRENS KONDITORI!**

Erkänt **GOTT KAFFE**... Ni blir belåten!  
Adressen är Storgatan 48

Läs

## Norrbottens-Kuriren

**W. JOHANSSON, Rörledningsaffär**  
Utför Värme-, Vatten- och Avloppsledningar samt Reparationer.

Skomakaregatan 42 LULEÅ  
Tel. Verkst. 13 25 Tel. Bostad 11 75

BETALD ANNONSPLATS

## NORRKÖPING

**Gustafssons Gummiverkstads AB**  
Slottsgatan 134 Tel. 226 81

Alla slags Gummireparationer utföras  
snabbt, väl och till moderata priser.

## NYKÖPING

Vänd Eder med förtroende till  
**JOHANSSONS GLASMÄSTERI  
& RAMAFFÄR**

Tel. 2791 Östra Storgatan 10 Tel. 2791

NYKÖPING

## Gummicentralen

Telefon 796

Telefon 796

Trädgårdsgatan 53

NYKÖPING

GYNNA TIDNINGENS ANNONSÖREER!

NYKÖPING

## SÖRENS

Frukt- & Blomsterhandel

Stocholmsvägen 1

Tel. 3390

Tel. 3390

NYKÖPING

SKELLEFTEA

FORSLUND & SÖNER

Köpmannag. 4 — Tel. 106 58

Utför alla slags transporter

Rekommenderas

SKÖVDE

JÄRNVÄGSHOTELLET

Skövde

(Inneh. fru N. Andersson)

1:a klass Hotell & Restaurant

REKOMMENDERAS

— Fullständiga rättigheter —

Nyrenoverade rum, rinnande varmt och kallt vatten.

— Moderata priser —

SUNDSVALL

BORGS DAMFRISERING

(fru Naima Svensson)

Köpmangatan 20

Telefon 4072

ALLT FÖR MODERN HÄRVÄRD!

NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP

avhåller å Bergsäkers Travbana Sundsvall, travtävlingar c:a 30 söndagar under Mars—Oktober 1947. Totalisator.

Restauranter, Högtalarmusik.

Tel.: Kontoret 4270. — Banmäst. 5330.

DUCO & MÅLAREVERKSTAD

Modernt och tidsenligt inredd efter senaste förordningen

C. ERIKBERGSTRÖM

Förstklassigt arbete Humana priser  
N. Järnvägsgatan 52 Telefon 1718

SÖDERTÄLJE

## Qvidings Bageri & Konditori

Villagatan 9 - Tel. 319 12

Filial: Storgatan 5

Tel. 317 76

UMEA

Sofie Stenmans Eftr.

MÖSS- HATT- MODE- & PÄLS-  
VARUAFFÄR

REKOMMENDERAS!

Storg. 44 — UMEÅ — Tel. 360

UMEA TEGELBRUK,

Bäckström & Co.

Box 5, Umeå 1.

Tel. kontoret 570

bruket 126

Bröderna

# LINDFORS

JÄRNVAROR I PARTI

★

Umeå: Namnanrop. Skellefteå 109 44.

BRÖDERNA ERIKSSONS

SMIDESVERKSTAD

Tel. 16 67 - Öst-Teg, UMEÅ. - Tel. 16 67

Utför SMIDESARBETEN av  
alla slag till humana priser  
(Gas- och elektrisk svets).

HERMANSSONS MÖBELAFFÄR

MÖBLER, MATTOR, GARDINER

Telefon 183 — Storgatan 36

HENRIK HARJU — UMEÅ

Rikst. 422 och 423. Lokal: Kunsgat. 63

Färg-, Kemikalie- & Tapetaffär. Avdeln.  
för fotografiska artiklar.

Rekommenderar sin sortering av: Färger,  
Fernissor, Oljor, Falu Rödfärg, Tapeter,  
Kameror, stor sortering, Förbands- och  
Sjukvårdsartiklar m. m. Order till lands-  
orten expedieras omgående.

UMEA

Föreningen MÖBELSNICKERIET

Grisbacka, GRUBBE

Tel. Fabr. 394. Kont. 684

Umeå

## Västerbottens Läns Hemslöjd

MATTOR, GARDINER, MÖBELTYGER

BETALD ANNONSPLATS

VÄSTERÅS

Gör ett besök i

Väfors Frukt- & Grönsaksaffär

Smedjegatan 13

VÄSTERÅS

Telefon: 385 42

(Ny inneh. S. Amnéus)

OBS! Fruktkorgar arrangeras.

VARGBO HANDELSTRÄDGÅRD

Telefon 312 32

Blomsterhandel, Stora gatan 86. Tel. 305 61  
Utför alla slags Binderier och Blomster-  
korgar omsorgsfullt, Årstidens krukväx-  
ter och lösa blommor i stor sortering och  
till billiga priser.

BRÖDERNA NARVING

Charkuterifabrik

Tel. 318 41, 318 10 — HYTTAN

— PARTIAFFÄR —

REKOMMENDERAS

KONDITION

Emausgatan 29

VÄSTERÅS

Tel. 389 70

VID BEHOV AV BIL

Ring

NYA TAXI

(Namnanrop)

Drottninggatan 24

VÄLKOMMEN TILL

## Konditori CECIL

KUNSGATAN 23 BODEN

*Lingblom & Eriksson*

**SNICKERIFABRIK**

Tel. 28 KORSNÄS Tel. 28

Tillverkning av Möbler, Byggnads-  
snickerier och Butiksinredningar  
m. m.

LAGA PRISER OCH  
SNABB LEVERANS

BETALD ANNONSPLATZ

**LENHOVDA**

**Radiatorfabrik AB.**

Tel. 88 LENHOVDA Tel. 88

*Tillverkar Plåtradiatorer!*

**Gunnar Larssons  
Cykelverkstad**

S. Kopparslagaregatan 37

Telefon 825 G Ä V L E Telefon 825

Gammal fackman gör i ordning "hojen"  
grundligt och billigt. - Ramreparationer,  
Svetsningar, Lackeringar. Nya och be-  
gagnade cyklar säljas.

# *Oljeeldningsaggregat*

Svenska och utländska kvalitetsmärken försäljas  
och installeras av auktoriserad försäljare.  
Begär offert! Korta leveranstider.

---

*Ombud antagas på de platser där vi ej äro representerade*

---

**AKTIEBOLAGET TEKNIK VÄSTERÅS**

Box 15, Västerås, Tel. 374 20 (växel)